

احساس: بنابراین احساس می‌کنم ...	فکر: من فکر می‌کنم ...

واقعه فعال‌ساز به حادثه قبل از فکر یا باور اشاره دارد، به عنوان مثال "دوستان به شما بی احترامی می‌کند". بلاfacله بعد از این حادثه، چنین فکری به ذهنتان خطور می‌کند: "آدم مزخرف و احمقی است". به دنبال چنین فکری، "عصبانی" می‌شوید (پیامد احساسی) و جلسه را ترک می‌کنید (پیامد رفتاری).

فرم ۳-۱. افکار در مقابل واقعیت‌های احتمالی

فکر منفی را در ستون سمت راست بنویسید. برخی از واقعیت‌های احتمالی (منظور از واقعیت‌های احتمالی، سایر جنبه‌هایی است که ممکن است به آنها توجه نکرده باشید). رانیز در ستون سمت چپ بنویسید.

میزان اعتقاد شما به افکار منفی تان ممکن است در طول روز (همزمان با وقایع مختلف یا در زمان‌های مختلف)، تغییر کند. وقتی که فکر منفی به سراغتان آمد، واقعه یا موقعیت را بنویسید، مثل "تنهای نشستن" یا "دعوت شدن به مهمانی" یا "مطالعه کردن". سپس افکار منفی مرتبط با هر موقعیت را در ستون دوم بنویسید. بعد میزان اعتقاد تان به این افکار منفی را در جه بندی کنید. در پایان، هیجانهای خود و شدت آنها را در ستون سوم بنویسید.

میزان اعتقاد شما به یک فکر منفی خاص ممکن است در طول روز تغییر کند. به عنوان مثال، این فکر را در نظر بگیرید: "هیچ کاری از دستم برنمی‌آید". ممکن است صبح وقتی که در رختخواب دراز کشیده‌اید، خیلی به آن اعتقاد داشته باشد. ممکن است ۹۵ درصد به صحت این فکر معتقد باشد. اما وقتی که در حال انجام کاری هستید، شاید اعتقادتان به ۱۰ درصد برسد. فکر منفی خود را طی چند روز بازنگری کنید و ببینید که آیا در میزان اعتقاد شما به این فکر، تغییر یا نوسانی مشاهده می‌کنید؟ وقتی که خیلی به این فکر اعتقاد ندارید، در حال انجام چه کاری هستید؟ آیا کسی دیگری با شماست؟ آیا شدت فکرتان در طول روزهای مختلف تغییر می‌کند؟

فکر منفی:		
درصد اعتقاد یا باور شما به فکر	فعالیت	زمان
		۶ صبح
		۷ صبح
		۸ صبح
		۹ صبح
		۱۰ صبح
		۱۱ صبح
		۱۲ صبح
		۱ عصر
		۲ عصر
		۳ عصر
		۴ عصر
		۵ عصر
		۶ عصر
		۷ شب
		۸ شب
		۹ شب
		۱۰ شب
		۱۱ شب
		۱۲ شب
		۱ پامداد

- ۱- ذهن خوانی^۱: فکر می کنید، بدون شواهد کافی می دانید که دیگران به چه چیزی فکر می کنند. مثل: "جواب سلام را نداد، پس حتماً از دست من ناراحت است".
- ۲- پیش گویی^۲: پیش بینی می کنید که حوادث آینده، بد از آب درمی آیند یا این که خطرات زیادی شما را تهدید می کند. مثل: "در امتحان شکست می خورم" یا "کاری گیر من نخواهد آمد".
- ۳- فاجعه سازی^۳: معتقدید که هر چه اتفاق افتاده یا اتفاق خواهد افتاد به شدت افتضاح، ناخوشایند و غیر قابل تحمل است. مثل: "افتضاح می شود، اگر در دانشگاه قبول نشوم".
- ۴- برچسب زدن^۴: به خودتان یا دیگران، صفات گلی و منفی نسبت می دهید. مثل: "من آدم بد بختی هستم" یا "من آدم بی ارزشی هستم".
- ۵- نادیده گرفتن جنبه های مثبت^۵: مدعی هستید که کارهای مثبت خودتان یا دیگران پیش پا افتاده و ناچیز هستند. مثل: "این کار از عهده همه برمی آید" یا "قبول شدن در کنکور که کار مهمی نیست".
- ۶- فیلتر منفی^۶: تقریباً همیشه جنبه های منفی را می بینید و به جنبه های مثبت توجه نمی کنید. مثل: "هیچ کس مرادوست ندارد".
- ۷- تعمیم افراطی^۷: بر پایه یک حادثه، الگوهای گلی منفی را استنباط می کنید. مثل: "این اتفاق همیشه برای من رخ می دهد" یا "در همه کارها شکست می خورم".
- ۸- تفکر دوقطبی^۸: به وقایع پیرامون و انسانهای اطراف با دید همه یا هیچ نگاه می کنید. مثل: "همه مرا طرد می کنند" یا "همه وقتمن تلف شد".
- ۹- بایداندیشی^۹: به جای این که حوادث را بر پایه چیزی که هستند ارزیابی کنید، بیشتر آنها را بر اساس چیزی که باید باشند، تفسیر می کنید. مثل: "باید کارم را خوب انجام بدهم" یا "باید در کنکور قبول بشوم".
- ۱۰- شخصی سازی^{۱۰}: علت بروز حوادث منفی را به خودتان نسبت می دهید و سهم دیگران را در بروز مشکل نادیده می گیرید. مثل: "ازدواجم بهم خورد، چون من مقصر بودم".
- ۱۱- سرزنش گری^{۱۱}: دیگران را علت مشکلات و احساسات منفی خود می دانید و از طرفی مسؤولیت تغییر رفتار تان را نیز فراموش می کنید. مثل: "دیگران باعث عصبانیت من می شوند" یا "والدینم باعث و بانی همه مشکلات من هستند".

-
1. mind reading
 4. labling
 7. overgeneralizing
 10. personalizing

2. fortune telling
5. discounting positives
8. dichotomus thinking
11. blaming

3. catastrophizing
6. negative filter
9. should

۱۲- مقایسه‌های ناعادلانه^۱: حوادث را طبق معیارهای ناعادلانه تفسیر می‌کنید. خودتان را با کسانی مقایسه می‌کنید که از شما برترند و به این نتیجه می‌رسید که آدم حقیری هستید. مثل: "او خیلی موفق‌تر از من است" یا "شاگرد اوّل کلاس در امتحان خیلی بهتر از من عمل کرد".

۱۳- تأسف‌گرایی^۲ (کشکول ای کاش‌ها): به جای این‌که در حال حاضر به کاری فکر کنید که از دستان برمی‌آید، بیشتر به این مسئله می‌اندیشید که ای کاش در گذشته بهتر عمل می‌کردید. مثل: "اگر تلاش کرده بودم، شغل بهتری پیدا می‌کردم" یا "ای کاش این حرف را نمی‌زدم".

۱۴- چی می‌شود اگر^۳: دائم از خودتان سوال می‌کنید که چی می‌شود اگر چنین اتفاقی بیفت و با هیچ جوابی راضی نمی‌شوید. مثل: "حرف شما درست، اما چی می‌شود اگر مضطرب شوم؟" یا "چی می‌شود اگر نفسم در سینه حبس شود؟"

۱۵- استدلال هیجانی^۴: از احساسات خود برای تفسیر واقعیت استفاده می‌کنید. مثل: "چون دلم شور می‌زند، پس اتفاق ناگواری رخ می‌دهد".

۱۶- نادیده‌انگاری شواهد متناقض^۵: شواهد یا استدلالهای ناهمخوان با تفکر خود را رد می‌کنید. مثل: "هیچ کس مرا را دوست ندارد". هرگونه شواهد متناقض را نادیده می‌گیرد و در نتیجه فکرتان همیشه تایید می‌شود.

۱۷- قضاوت‌گرایی^۶: به جای این‌که خودتان، دیگران و حوادث پیرامون را بپذیرد و درک کنید، اغلب آن‌ها را در قالب ارزیابی‌های سیاه و سفید (خوب- بد یا بالارزش - بی‌ارزش) می‌نگرید. دائم خودتان یا دیگران را طبق یکسری معیارهای دلخواهی، ارزیابی می‌کنید و متوجه می‌شوید که خودتان و دیگران پایین‌تراز آن حدی هستید که باید باشد. مثل: "در دوران دانشگاه خوب عمل نکردم" یا "اگر تنیس بازی کنم، از پس آن برنمی‌آیم" یا "سارا چقدر موفق است، ولی من اصلاً موفق نیستم".

1. unfair comparisons

2. regret orientaion

3. what if?

4. emotional reasoning

5. ignoring counter evidences

* "لیهی" اسم این تحریف شناختی را ناتوانی برای عدم تایید (inability to disconfirm) گذاشته است. اما به نظر می‌رسد چنین تحریفی برای مراجعان غریب و ناآشنا جلوه می‌کند. به دلیل شباهت این تحریف با چیزی که "مک مولین" (McMullin) تحت عنوان "نادیده‌انگاری شواهد متناقض" می‌آورد، ترجیح دادیم از اصطلاح ساده‌تر و قابل فهم‌تری که "مک مولین" گفته است، استفاده کنیم (م.م).

6. judgment focus

تحریفهای شناختی عبارتند از: ذهن خوانی، پیش‌گویی، فاجعه‌سازی، برچسب زدن، نادیده گرفتن جنبه‌های مثبت، فیلتر منفی، تعمیم افراطی، تفکر دو قطبی، بایداندیشی، شخصی‌سازی، سرزنش کردن، مقایسه ناعادلانه، تاسف گرایی (کشکول ای کاش‌ها)، چی می‌شد اگر، استدلال هیجانی، نادیده‌انگاری شواهد متناقض و قضاوت‌گرایی.

تحریف	فکر خودآیند

فرم ۱-۸. استفاده از تکنیک پیکان رو به پائین (فرض کنیم فکرم درست از آب دریاید، چرا باعث ناراحتی من می‌شود؟)

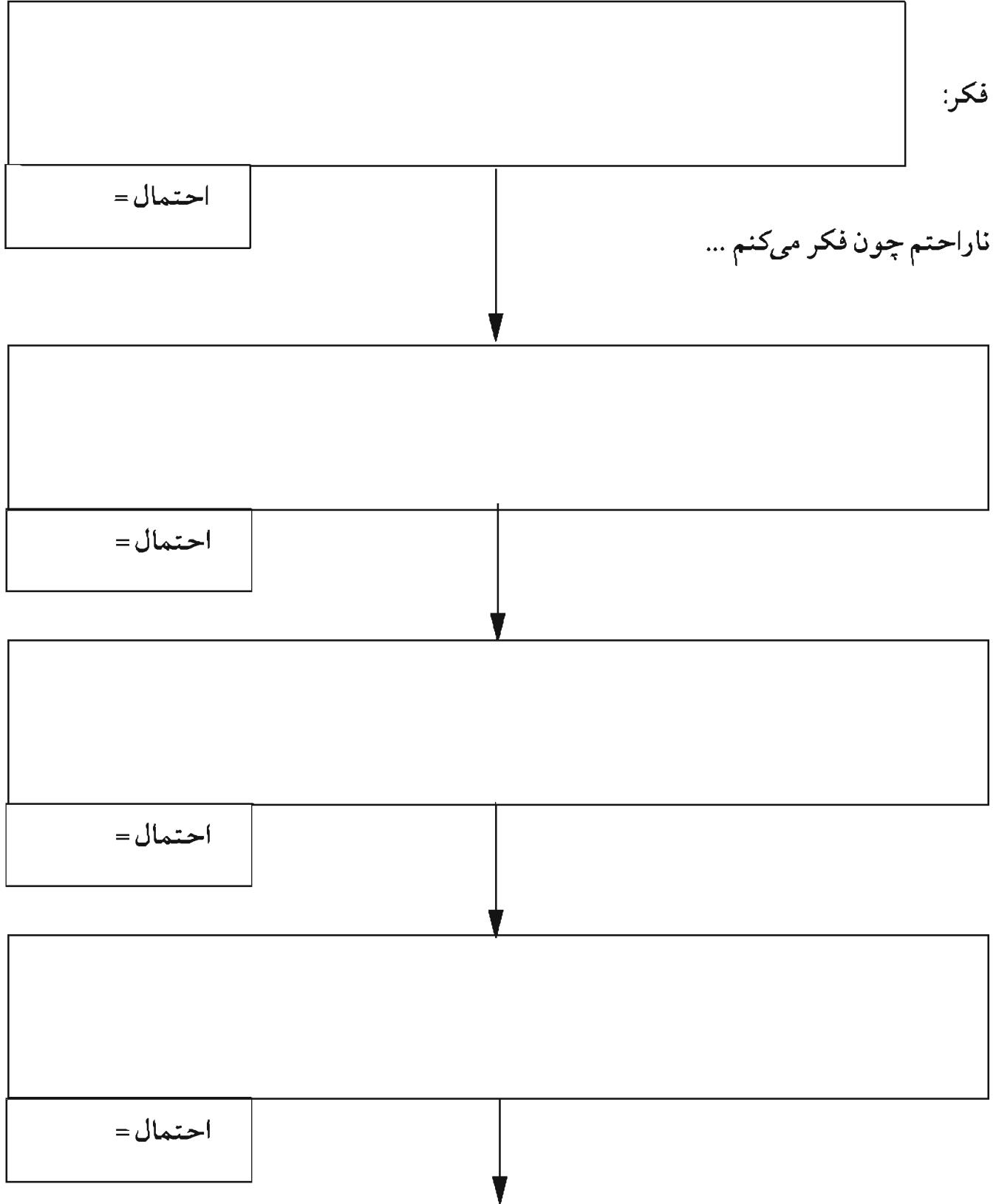
واقعه:

فکر:

ناراحتم چون فکر می‌کنم:....

فرم ۹-۱. استفاده از تکنیک پیکان رو به پائین (فرض کنیم فکرم درست از آب دریاید، چرا باعث ناراحتی من می شود؟) - محاسبه احتمالهای متوالی واقعه:

ناراحتم چون فکر می کنم ...

احتمال =

احتمال =

احتمال =

درصد هر احتمال را حساب کنید:

احتمال اول \times احتمال دوم \times احتمال سوم \times احتمال چهارم = احتمال نهایی

فرم ۱۰. حدس زدن فکر منفی

11

هیجانها را می‌توان همان احساسهایی در نظر گرفت که در طول زندگی تجربه می‌کنیم مثل ناراحتی، اضطراب، خشم، درمانگی یا نامیدی. افکار منفی قبل از این احساسها به ذهن شما خطور می‌کنند. در ستون سمت راست، هیجان‌ها، در ستون وسط، افکار منفی احتمالی و در ستون سمت چپ، اعتقادتان را به هر فکر منفی (در مقیاس ۰ تا ۱۰۰ درصد) بنویسید.

فرم ۱-۲. تعریف واژه‌ها

۱۲

فکر خودآیند را بالای فرم بنویسید. در ستون سمت راست، مهمترین واژه‌های موجود در فکر منفی تان را بنویسید. در ستون وسط، هر واژه را تعریف کنید. برای تکمیل ستون سمت چپ، به این سوال‌ها جواب بدهید: "آیا از خطاهای شناختی استفاده کرده‌ام؟ آیا تعریف من خیلی کلی و فراگیر نیست؟ آیا زیاد مته به خشحاش گذاشته‌ام؟ آیا تعریف من مبهم است؟ آیا بقیه مردم از تعریفهای متفاوتی استفاده می‌کنند؟

..... فکر خودآیند:

مشکلات موجود در تعریف من	تعریف‌ها	واژه‌ها

بعد از این که مزایا و معایب باورتان را نوشتید، دور مهمترین مزایا و معایب خط بکشید. به نظر شما چرا این مزایا و معایب مهم‌اند؟ کدام یک از مزایا و معایب برای شما مهم‌ترند؟ چه باور جایگزینی وجود دارد که برای شما سودمندتر باشد؟ مزایا و معایب این باور سودمندتر را بنویسید؟

باور:

معایب:

مزایا:

معایب =

نتیجه: مزایا =

مزایا - معایب =

نتیجه گیری:

فکر یا باوری را که قصد ارزشیابی آن را دارید، بالای صفحه بنویسید. ممکن است بخواهید یک فکر منفی را در برابر یک فکر مثبت آزمون کنید. به عنوان مثال، شما می‌توانید به بررسی شواهد دو فکر بپردازید: "من انسان شکست خورده‌ای هستم،" من در زندگی به موفقیت‌هایی دست پیدا کرده‌ام". شواهد ردکننده و تاییدکننده هر فکر را بنویسید. حتی شواهد غیرمنطقی و هیجانی را نیز ذکر کنید، چون این کار به شما کمک می‌کند که تفکرتان را بهتر درک کنید. سپس شواهد تاییدکننده و ردکننده را سبک و سنگین کنید. ۱۰۰ درصد را بین این شواهد تقسیم کنید. بینید چه نسبتی به دست می‌آید.

فکر:

شواهد ردکننده	شواهد تاییدکننده
= درصد ردکننده‌ها	= درصد تاییدکننده‌ها
	= درصد تاییدکننده‌ها - درصد ردکننده‌ها
	نتیجه‌گیری:

فکر منفی و شواهد تاییدکننده آن را بنویسید. در پایان، هر کدام از این شواهد را ارزشیابی کنید. آیا در این شواهد، نشانی از تحریفهای شناختی (مثل استدلالهای هیجانی، شخصی‌سازی، تعمیم افراطی، نادیده گرفتن جنبه‌های مثبت، فیلتر منفی، ذهن‌خوانی، نتیجه‌گیری شتابزده، تأسف‌گرایی و ...) دیده می‌شود؟

مشکلات احتمالی در شواهد تأییدکننده فکر منفی	شواهد
نتیجه‌گیری:	

فرم ۲۵. ایفای نقش وکیل مدافع

۱۶

بسیاری از موقع از خودمان انتقاد می‌کنیم، اما برای دفاع از خودمان در برابر افکار منفی مان، وقتی نمی‌گذاریم. شما در این تمرین، نقش وکیل مدافع را بازی می‌کنید که هدفش دفاع از شما در برابر اتهامات یا انتقادهای منفی است. به سوالهای این فرم پاسخ دهید تا به نوع قضاوت خود پی ببرید. آیا شما نسبت به خودتان بی‌رحمانه قضاوت می‌کنید؟

چه قانونی شکسته شده است؟

چطوری از خودتان دفاع می‌کنید؟

آیا دلایل دیگری برای رفتارتان وجود دارد؟

آیا عمل شما بی‌رحمانه بوده است؟

تا چه حد مسئولیت عمل خود را می‌پذیرید؟

چه شواهدی به نفع شما یا بر علیه شماست؟

هیئت داوران این شواهد را چه طوری ارزشیابی می‌کنند؟

فرم ۶-۲. ایفای نقش هر دو جنبه فکر

در بالای فرم، نقش فکر منفی را علیه فکر مثبت ایفاء کنید و در پایین فرم، نقش فکر مثبت را علیه فکر منفی بازی کنید. پاسخهایتان را به دقّت بررسی کنید. سپس پاسخهای بی‌فایده و بی‌اثر را، مشخص کنید و دور افکار منفی‌ای که هنوز شما را ناراحت و آشفته می‌کنند، خط بکشید.

فکر مثبت

فکر منفی

فکر منفی

فکر مثبت

در بالای صفحه، سمت راست فرم، برچسب منفی را که به خودتان (یا هر شخص دیگری) زده‌اید، بنویسید. میزان اعتقادتان به این برچسب را به درصد بیان کنید. سپس رفتارهای منفی‌ای را که شاهدی بر صحبت این صفت منفی شما هستند، مشخص کنید. رفتارهای مثبت دیگران (این رفتارها نشان می‌دهند که برچسب شما غیرمنصفانه است) را ذکر کنید. علاوه بر این، رفتارهای مثبت و منفی‌ای را که می‌توانند در آینده رخ بدنه، نیز بنویسید. از این اطلاعات چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟ آیا هنوز هم اعتقاد دارید که این برچسب منفی در مورد شما صدق می‌کند؟

برچسب منفی:

درصد باور تان به این برچسب منفی:

رفتارهای منفی مربوط به این برچسب منفی

چه رفتارهای منفی را می‌توانم در آینده پیش‌بینی کنم؟

نتیجه‌گیری:

درصد اعتقاد تان به برچسب منفی را دوباره مشخص کنید؟

فرم ۲۸. جستجوی نوسان‌ها

۱۹

برچسب منفی را که به خودتان یا فرد دیگری زده‌اید، در فرم زیر بنویسید. به بدترین یا منفی‌ترین برچسب منفی (مثل "سنگدل") که می‌توانید به خودتان بزنید، فکر کنید. همین طور به بهترین یا مثبت‌ترین برچسب - (مثل "مهربان") نیز بیندیشید. این برچسب‌ها را در ستون‌های بالا و سمت چپ این فرم را بنویسید. نوسان‌های این نوع رفتار را در ستون سمت راست ذکر کنید. در ستون سمت چپ، موقعیت‌هایی را که این رفتارهای مختلف در آن‌ها رخ می‌دهند، بنویسید. برای مثال، اگر شما به خودتان برچسب "آدم تبل" زده‌اید، در انتهای این پیوستار "آدم سخت‌کوش" قرار می‌گیرد. رفتارهای حاکی از تبلی و سخت‌کوشی را ذکر کنید. از این کار چه نتیجه‌ای می‌گیرد؟

منفی‌ترین برچسب:	برچسب منفی:
مثبت‌ترین برچسب:	
توصیف موقعیت:	نمونه‌هایی از رفتار مثبت و منفی:
مثبت‌ترین موقعیت‌ها کدامند؟	نتیجه‌گیری:
منفی‌ترین موقعیت‌ها کدامند؟	

بسیاری از موقع، افکار منفی ما درست از آب درمی‌آیند یا حداقل تاحدودی واقعیت پیدا می‌کنند. وقتی که چنین اتفاقی می‌افتد، فرصت مغتنمی است که فکر کنیم چطور می‌توانیم برای بهتر شدن، رفتارمان را تغییر دهیم یا راه حل‌های جاگزینی بیافرینیم تا احساس بهتری پیدا کنیم. به عنوان مثال، مردی که فکر می‌کرد از پس مصاحبه استخدامی خوب برنیامده است، ممکن است به این نتیجه برسد که چنین فکر منفی، واقعیت دارد. تغییر در رفتار می‌تواند به او کمک کند. او می‌تواند مهارت‌های مصاحبه استخدامی را یاد بگیرد. زنی معتقد است که من همیشه تنها هستم. او ممکن است متوجه شود که این فکرش در بیشتر اوقات صحیح بوده است. او می‌تواند یاد بگیرید چگونه جر اتمنداندتر رفتار کند، در فعالیت‌های گروهی شرکت کند و همچنین وقتی که تنهاست با دوستان خود به گردش برود. بعضی از افکار منفی خود را در ستون سمت راست بنویسید. سپس به ذکر رفتارها یا فعالیت‌هایی پردازید که می‌تواند به بهتر شدن شما کمک کند.

فکر منفی	می توانید در رفتار یا شیوه های حل مشکل خود چه تغییراتی ایجاد کنید؟
	نتیجه گیری:
چه موقع این رفتارها را انجام خواهم داد؟	چه کاری از دستم برمی آید؟

در این پرسشنامه، فهرستی از باورها و نگرشهای مختلف آمده است. هر یک از جملات زیر را به دقّت بخوانید و سپس میزان موافقت یا مخالفت خود را مشخص کنید. پاسخ خود را برای هر یک از نگرش‌ها با علامت زدن در ستونی که به بهترین وجه مشخص‌کننده فکر و عقیده شماست، مشخص کنید. برای هر نگرش تنها یک پاسخ وجود دارد. پاسخ درست یا غلط وجود ندارد، زیرا افراد متفاوت از یکدیگر هستند. برای آنکه تصمیم بگیرید نگرش ارائه شده عیناً همان راه و روش شماست، کافی است در نظر داشته باشید که دیدگاه شما در اکثر اوقات چگونه است. هنگام پاسخ دادن، در نظر بگیرید که "بیشتر اوقات" درباره هر یک از جمله‌ها چه فکری می‌کنید و بعد روی روی هر جمله در ستون مورد نظر علامت بزنید.

کامل مخالفم	خیلی مخالفم	کمی مخالفم	نه موافقم نه مخالفم	کمی موافقم	خیلی موافقم	کامل موافقم	
							۱- مشکل بتوان احساس خوشبختی نمود مگر اینکه آدم خوش قیafe، پولدار، باهوش و خلاق باشد.
							۲- خوشبختی بستگی به نظر شخص در مورد خودش دارد، نه نظر دیگران در مورد وی.
							۳- اگر در کارم اشتباه کنم، ارزشمند در نظر دیگران پایین می‌آید.
							۴- اگر همیشه کارهایم را خوب انجام ندهم، مردم به من احترام نخواهند گذاشت.
							۵- حتی یک ریسک کوچک نیز احتمانه است، زیرا باخت به منزله فاجعه است.
							۶- بدون داشتن استعداد بسیار زیاد و استثنائی هم می‌توان احترام سایر افراد را به دست آورد.
							۷- نمی‌توانم خوشحال باشم، مگر اینکه کسانی را که می‌شناسم مرا تحسین کنند.
							۸- کمک خواستن از دیگران نشانه ضعف است.
							۹- اگر من به خوبی افراد دیگر کارم را انجام ندهم، بدین معنی است که از دیگران پایین ترم.
							۱۰- اگر در کارم شکست بخورم، خودم را به طور کلی آدم شکست خورده‌ای به حساب می‌آورم.

کاملاً موافقم	خیلی موافقم	کمی موافقم	نه موافقم	کاملاً موافقم	خیلی موافقم	کمی موافقم	نه مخالفم	کاملاً مخالفم	خیلی مخالفم	کمی مخالفم	
											۱۱- اگر آدم نتواند کاری را خوب انجام دهد، بهتر است اصلاً آن را انجام ندهد.
											۱۲- از اینکه اشتباه کنم ناراحت نمی شوم، چون می توان از آن پند گرفت.
											۱۳- اگر شخصی با من موافق نباشد، یعنی مرا دوست ندارد.
											۱۴- از اشتباهات کوچک هم به اندازه اشتباهات بزرگ ناراحت می شوم.
											۱۵- وقتی دیگران کسی را خوب بشناسند، احترام کمتری برای او قائل می شوند.
											۱۶- من هیچ چیز نیسم اگر شخصی که دوست دارم، مرا دوست نداشته باشد.
											۱۷- می توان از یک فعالیت صرفنظر از نتیجه نهایی آن لذت برد.
											۱۸- کاری را که احتمال شکست در آن است، نباید قبول کرد.
											۱۹- ارزشی که من برای خودم قائل هستم به مقدار زیادی بستگی به این دارد که دیگران درباره من چه فکر می کنند.
											۲۰- اگر من بالاترین معیار را برای خود قائل نشوم، احتمالاً به شخص درجه دومی تبدیل خواهم شد.
											۲۱- چنانچه بخواهم شخصی ارزشمند باشم، باید حداقل در یک زمینه عملکرد خوبی داشته باشم.
											۲۲- افرادی که فکرهای هوشمندانهای عرضه می کنند، ارزشمندتر از کسانی هستند که چنین فکرهایی ندارند.

فرم ۱-۳. مقیاس نگرش ناکارآمد (ادامه)

۲۳

کاملاً موافقم	خیلی موافقم	کمی موافقم	نه موافقم	کمی موافقم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
							۲۳- هر وقت در کاری اشتباه کنم، سخت ناراحت می‌شوم.
							۲۴- من به عقایدیم درباره خودم بیشتر از عقایدی که دیگران درباره من دارند، اهمیت می‌دهم.
							۲۵- برای اینکه شخصی خوب، پاییند اخلاق و ارزنده باشم، باید به تمام افراد نیازمند کمک کنم.
							۲۶- هر وقت از کسی درخواستی می‌کنم، احساس می‌کنم که در نظر او کوچک شده‌ام.
							۲۷- وحشتناک است که آدم از طرف کسانی که برایش اهمیت دارند، مورد تایید قرار نگیرد.
							۲۸- اگر کسی را نداشته باشید که به او متکی باشد، اندوهگین خواهد بود.
							۲۹- من بدون تلاش طاقت‌فرساه می‌توانم به آرزوهايم در زندگی دست یابم.
							۳۰- برای کسی که مورد سرزنش قرار گرفته، این امکان وجود دارد که اصلاً ناراحت نشود.
							۳۱- من نمی‌توانم به دیگران اعتماد کنم، چون ممکن است از من سوء استفاده کنند.
							۳۲- اگر دیگران شما را دوست نداشته باشند، شما نمی‌توانید احساس خوشحالی کنید.
							۳۳- بهتر است از علاقه خود دست بردارید تا از این راه رضایت خاطر دیگران را جلب نمایید.
							۳۴- شادی و خوشحالی من بیشتر به دیگران بستگی دارد تا به خودم.

فرم ۳-۲. ارزیابی مفروضه‌ها، قواعد و معیارها

۴۵

نقد و بررسی مفروضه‌ها، قواعد و معیارهای شما، کار بسیار سودمندی است. در طی چند هفته، افکار منفی تان را ردیابی کنید و به "بایداندیشی‌ها"، "اگر-پس"، "اجبارها" یا "قواعد" دقت کنید. آن‌ها را در فرم زیر بنویسید و میزان اعتقاد خود را مشخص کنید.

میزان اعتقاد شما (۰-۱۰۰)	نمونه‌هایی از مفروضه‌های شاخص
	هر کاری که انجام می‌دهم، باید بی عیب و نقص باشد.
	اگر در کاری شکست بخورم، پس کل‌آدم شکست خورده‌ای هستم.
	به هیچ عنوان نمی‌توانم شکست را تحمل کنم.
	برای این‌که خودم را دوست داشته باشم، همه باید مرا تایید کنند.
	اگر کسی مرا دست کم بگیرد، پس حتماً آدم بی ارزشی هستم.
	باید نظر مثبت دیگران را جلب کنم.
	اگر عیب و نقصی داشته باشم، پس دیگران مرا دوست نخواهند داشت.
	آدم کاملاً بی کفایتی هستم.
	اگر درباره بعضی کارها مطمئن نباشم، پس حتماً این کارها خوب از آب درنمی‌آیند.
	قبل از هرگونه تصمیم‌گیری، باید تمام جوانب موضوع را بسنجم.
	من نباید افسرده (مضطرب یا عصبانی) شوم.
	مردم باید طبق خواسته من عمل کنند.
	اگر اشتباه کنم، پس لایق سرزنش شدن هستم.
	اگر دیگران احساسات مرا جریحه‌دار کنند، پس باید از آن‌ها انتقام بگیرم.
	اگر کسی مرا اذیت کند، پس باید با او قهر کنم.
	سایر مفروضه‌ها:

به یکی از افکار بایداندیشی خودتان به دقّت تأمل کنید، مثل "من باید کارم را عالی انجام بدهم" یا "من باید بی عیب و نقص باشم" یا "من باید نفر اول بشوم". به سؤالات این فرم جواب بدھید. فکر کنید چقدر می‌توانید افکار بایداندیشی را به افکار ترجیح‌اندیشی تبدیل کنید. به جای این فکر که "من باید کارم را بدون عیب و نقص انجام بدهم"، چنین باوری در ذهن خود شکل بدھید: "من ترجیح می‌دهم بهتر کار کنم".

"تفکر بایداندیشی":

میزان اعتقادتان به این فکر: (۰ تا ۱۰۰ درصد)

هیجان ناشی از این فکر: (۰ تا ۱۰۰ درصد)

مزایا و معایب:

معایب:

چه کسی این قاعده را وضع کرده است؟

آیا این قاعده برای همه کاربرد دارد؟ چرا این طور نیست؟

آیا می‌توانید "تفکر بایداندیشی" را به "تفکر ترجیح‌اندیشی" تبدیل کنید؟

بهتر است انتظار عاقلانه‌تری از خودتان، دیگران و شرایط محیطی داشته باشد؟

دوباره باور و میزان هیجان را درجه‌بندی کنید: میزان اعتقاد به این فکر: (۰ تا ۱۰۰ درصد)

هیجان ناشی از این فکر: (۰ تا ۱۰۰ درصد)

نگرانی شما چقدر است؟ (۰ تا ۱۰۰ درصد)	چطوری با این مسئله کنار می‌آید؟	حوزه نگرانی
۹۵	برای این‌که ثابت کنم آدم باکفایتی هستم، باید یک سرو‌گردن از همه بالاتر باشم یا "اگر کارهای سخت و چالش‌زا را قبول نکنم، پس هیچگاه شکست نخواهم خورد."	آیا من باهوشم؟ (هوش)
		هوش
		جسارت
		ارتباط صمیمانه با دیگران
		اعتماد به خود یا دیگران
		تبلي خودم یا دیگران
		طرد شدن از سوی دیگران
		تحت کنترل دیگران قرار گرفتن
		سرافکنده شدن
		اطمینان خاطر
		مورد علاقه بودن
		تنهای بودن
		سایر حوزه‌های نگرانی:

نمونه‌هایی از باورهای شرطی یا مقابله‌ای:

- برای این‌که ثابت کنم آدم باکفایتی هستم، پس باید یک سرو‌گردن از دیگران برتر باشم.
- برای این‌که همه از من خوششان بباید، پس باید ظاهری بی‌عیب و نقص باشم.
- باید تمام هیجانهايم را کنترل کنم و گرنه کنترلم را به طور کامل از دست می‌دهم.
- اگر در روابطم با دیگران زیاد صمیمی نشوم، پس می‌توانم از طرد شدن اجتناب کنم.
- اگر در برابر دیگران کوتاه بیایم، پس مرادوست خواهند داشت.

فرم ۶-۳. روشن‌سازی ارزشها

دقّت کنید که ناراحتی فعلی شما در کدام حوزه ارزشی است. برای این کار از ستون سمت راست استفاده کنید. تمام این هفده ارزش را به ترتیب اهمیت‌شان از یک تا هفده رتبه‌بندی کنید. سپس راه‌های دنبال کردن این ارزشها را در ستون سمت چپ بنویسید.

کدام حوزه ارزشی باعث ناراحتی من شده است؟	
	عشق
	عفو و بخشنش
	روابط صمیمی و خانوادگی
	پیشرفت شغلی
	دوستان
	موققیت مالی
	احساس ارزشمندی
	پیشرفت شخصی
	زیبایی یا جذابیت جسمانی
	سلامت جسمانی
	تایید طلبی
	مهربانی
	تغیری
	یادگیری
	مذهب
	کارهای فرهنگی
	آزادی شخصی
	سایر ارزشها:

فرم ۳-۷. نظام ارزشی جهانشمول

۴۰

دوست دارم دیگران چه طوری طبق این ارزشها عمل کنند.	ارزش‌های مهم
	عشق
	عفو و بخشش
	روابط صمیمی و خانوادگی
	پیشرفت شغلی
	دوستان
	موافقیت مالی
	احساس ارزشمندی
	پیشرفت شخصی
	زیبایی یا جذابیت جسمانی
	سلامت جسمانی
	تأثیدطلبی
	مهربانی
	تفریح
	یادگیری
	مذهب
	کار فرهنگی
	آزادی شخصی
	سایر ارزشها:

فرم ۳۸. مرزین پیشرفت‌گرایی و کمال‌گرایی

۳۱

بعضی از حوزه‌های زندگی تان (مثل عملکرد تحصیلی یا شغلی) را که زیر تیغ تیز انتقاد شما بوده‌اند، مدنظر قرار دهید. این حوزه‌ها را در ستون سمت راست بنویسید. در ستون سمت چپ، رفتارهایی را ذکر کنید (مثل "مطالعه بیشتر، سخت کوشی، یادگیری مهارت‌های مطالعه") که می‌توانید برای بهبود آن حوزه دنبال کنید. در قسمت پایین ستون دوم، به ذکر دلایل بهتر بودن پیشرفت‌گرایی بپردازید.

در کدام حوزه زندگی به خودم زیاد انتقاد می‌کنم؟	چطوری می‌توانم در این حوزه پیشرفت کنم؟
چرا پیشرفت‌گرایی بهتر از کمال‌گرایی است؟	

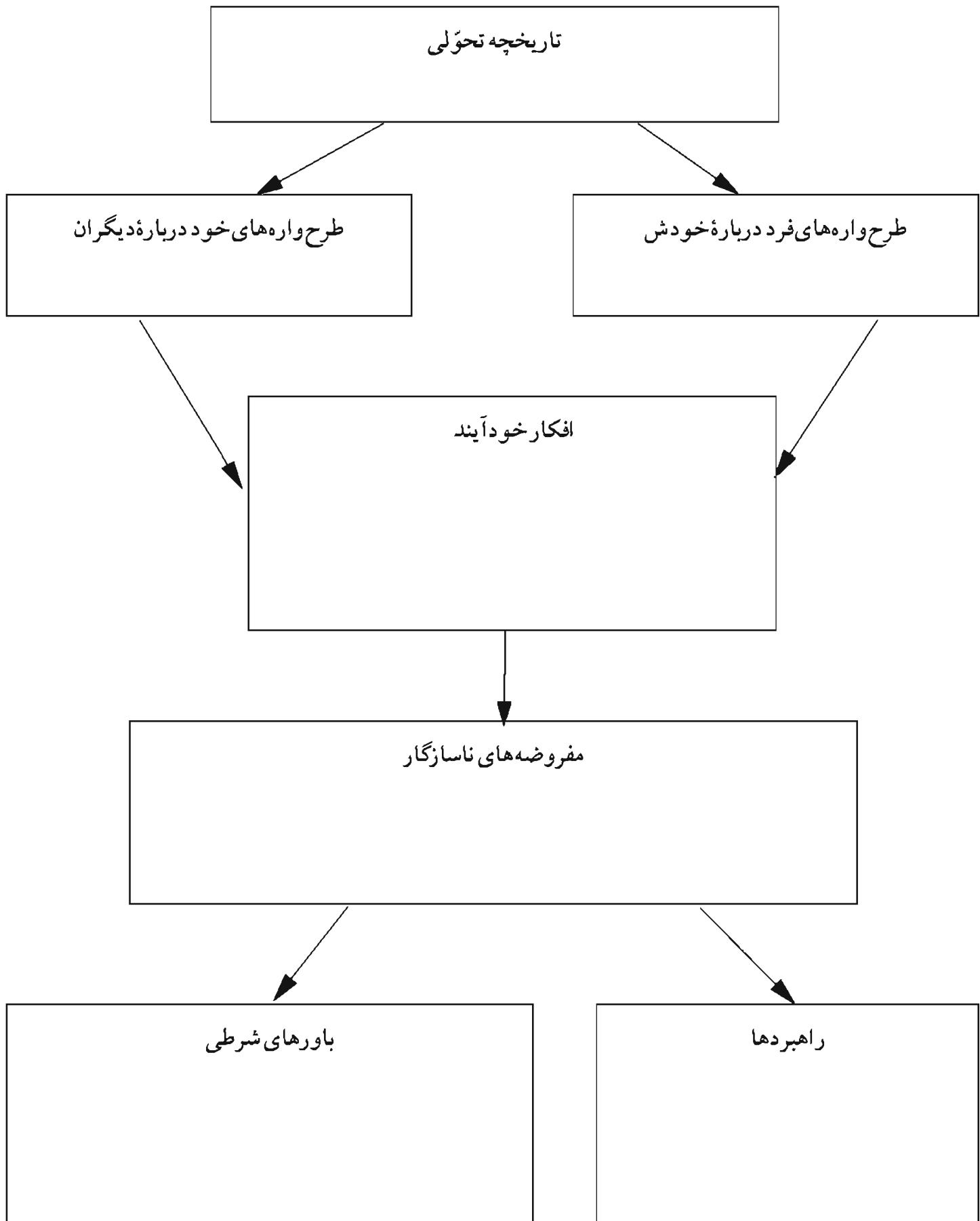
فرم ۳-۹. یادگیری از لغش‌ها

رفتاری را مدنظر قرار دهید که در آن پیشرفت کرده‌اید (مثل ورزش، رژیم غذایی، ترک سیگار و ...). آن را در بالای فرم بنویسید. در ستون اول، رفتار فعلی تان را بنویسید (مثلاً ۳ بار ورزش کردن در هفته). در ستون وسط، بنویسید چه چیزی باعث می‌شود شما رفتار دلخواهتان را انجام ندهید (لغش‌ها). در ستون سوم، بنویسید که از این لغش‌ها چه تجربه‌هایی را یاد گرفتید تا در آینده بهتر عمل کنید (مثلاً "من می‌توانم کمتر ورزش کنم، حتی اگر خسته باشم" یا "من می‌توانم برنامه‌هایم را طوری تنظیم کنم که روزانه حداقل نیم ساعت ورزش کنم"). در واقع، لغش‌ها و عود مشکل، تجاری برای یادگیری محسوب می‌شوند.

رفتاری که درباره آن نگرانم:

رفتار فعلی	چه کارهایی که باعث لغش من می‌شوند.	از این لغشها چه نکات آموزنده‌ای یاد گرفتم تا بتوانم در آینده بهتر عمل کنم؟

فرم ۱۰-۳. دیاگرام مفهومسازی مشکل

در سمت راست فرم، چند نمونه از افکار انتقادآمیز (نسبت به خودتان یا دیگران) را بنویسید. در سمت چپ فرم، راه کارهایی را بنویسید که می‌تواند افکار انتقادگرانه را به افکار کنجدکاوانه تبدیل کند. به عنوان مثال، "رئیس من آدم ظالمی است و هیچ وقت رفتار دوستانه‌ای با من نداشته است"، یک فکر قضاوتی و انتقادی است. افکار حاکی از کنجدکاوی در این موقعیت عبارتند از: "چرا خودم را ناراحت می‌کنم؟"، "آیا او واقعاً هیچ وقت رفتار دوستانه‌ای با من نداشته است؟" "اگر رفتار دوستانه‌ای نسبت به من داشته، چرا این کار را کرده است؟"

.....
رفتاری که فکر می‌کنم قابل ارزیابی و قضاوت نقادانه است:

افکار کنجدکاوانه و چالشگرانه

افکار انتقادگرانه و ناامیدانه

فرم ۱۲-۳. تبدیل مفروضه‌ها و قواعد قدیمی به مفروضه‌ها و قواعد جدید

۴۵

در سی و سه سمت راست، چند نمونه از مفروضه‌ها، قواعد و افکار بایداندیشی را بنویسید. در سی و سه سمت چپ، مفروضه‌ها، قواعد و ترجیح‌اندیشی‌هایی را بنویسید که انتباقی و کاربردی‌ترند.

مفترضه یا قاعدة انتباقی تر	مفترضه یا قاعدة قدیمی

فرم ۱۳-۳. ارزیابی مفروضه و قاعده انتسابی تر و عمل کردن به آن

۴۶

قاعده یا مفروضه جدید:

چه رفتارهایی برای رسیدن به این مفروضه یا قاعده می‌توان انجام داد؟	مزایا
	معایب

یکی از راههای مفید برای سالم زیستن، شناخت حقوق خود و احترام به آنهاست. درستون سمت راست، حقوق انسانی خودتان را بنویسید. درستون سمت چپ، بنویسید برای رعایت حقوق خود ملزم هستید چه کارهایی انجام دهید. برای خودتان طرحی رفتاری بروزیزد. چه رفتارهایی می‌توانید انجام دهید تا مطمئن شوید که حقوق شما رعایت شده است. این رفتارها را در برنامه هفتگی خود بگنجانید.

۴-۱. خودبازبینی نگرانی‌ها

۳۸

زمان شروع نگرانی را در ستون اول یادداشت کنید. موقعیت نگران‌کننده را در ستون دوم بنویسید. به احساس‌ها یا هیجان‌هایتان (مثل "اضطراب، ناراحتی، درماندگی و کمرویی") و موضوعی نگرانی‌هایتان (مثل "آخرش با او دعوا می‌کنم" یا "نمی‌دانم چه کار باید بکنم") دقیق کنید و آن‌ها را در ستون‌های سوم و چهارم ذکر کنید.

موضوع نگرانی	هیجان یا احساس	توصیف موقعیت	زمان

فرم ۴-۲. مزايا و معایب نگرانی

دستورالعمل: همه افراد درباره افکارشان، باورهایی دارند. این پرسشنامه برای سنجش چنین باورهایی طراحی شده است. در بخش پایین، تعدادی از این باورها ذکر شده‌اند. لطفاً هر گزینه را بخوانید و میزان موافقت کلی خود را مشخص کنید. به تمام گزینه‌ها پاسخ دهید. پاسخ صحیح یا غلط وجود ندارد.

۱- نگرانی به من کمک می‌کند تا از مشکلات آینده اجتناب کنم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۲- نگرانی برای من خطرناک است.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳- به سختی می‌توانم تشخیص بدhem که آیا واقعاً کاری را انجام داده‌ام یا این که فقط تصورش را کردم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۴- درباره افکارم، زیاد فکر می‌کنم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۵- با این نگرانی‌هایی که دارم، بالاخره خودم را از پا می‌اندازم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۶- وقتی که به یک مشکل فکر می‌کنم، از چگونگی فعالیت ذهنم آگاهم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۷- اگر یک فکر نگران‌کننده از کنترل خارج شود و نتوانم آن را سرکوب کنم، مقصراً اصلی من هستم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۸- اگر کنترل افکار نگران‌کننده از دستم خارج شود، درنهایت آن‌ها کنترل مرا بدست می‌گیرند.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۹- من برای سازماندهی ذهنم به نگرانی نیاز دارم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۱۰- حافظه من در مورد کلمات و اسماء، چندان قابل اعتماد نیست.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۱۱- مهم نیست چقدر تلاش کنم تا افکار نگران‌کننده‌ام را کنترل کنم، آن‌ها همچنان برای ورود به ذهنم سماجت به خرج می‌دهند.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۱۲- نگرانی به من کمک می‌کند تا وقایع را در ذهنم بهتر سرو و سامان بدhem.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

- ۱۳- نمی توانم افکار نگران کننده را نادیده بگیرم.
☐ کاملاً مخالفم	☐ کمی موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کاملاً موافقم
- ۱۴- مدام افکارم را بازبینی می کنم.
☐ کاملاً مخالفم	☐ کمی موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کاملاً موافقم
- ۱۵- همیشه باید افکارم را کنترل کنم.
☐ کاملاً مخالفم	☐ کمی موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کاملاً موافقم
- ۱۶- بعضی اوقات حافظه‌ام می تواند مرا به اشتباه بیندازد.
☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
- ۱۷- به دلیل نداشتن یکسری افکار خاص، مستحق تنبیه هستم.
☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
- ۱۸- نگرانی‌هایم بالاخره مرا دیوانه می کنند.
☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
- ۱۹- اگر نتوانم افکار نگران کننده خودم را متوقف کنم، حوادث مربوط به آن افکار اتفاق می افتد.
☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً مخالفم
- ۲۰- به ندرت افکارم را زیر سوال می برم.
☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً مخالفم
- ۲۱- نگرانی، استرس زیادی به بدن من وارد می کند.
☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً مخالفم
- ۲۲- نگرانی در اجتناب از موقعیت‌های ناراحت‌کننده به من کمک می کند.
☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً مخالفم
- ۲۳- همیشه از افکارم آگاه هستم.
☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً مخالفم
- ۲۴- حافظه ضعیفی دارم.
☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً مخالفم
- ۲۵- توجه خاصی به چگونگی فعالیت ذهنم دارم.
☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً مخالفم
- ۲۶- افرادی که نگران نیستند، سطحی نگرنند.
☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً مخالفم

۲۷- نگرانی من کمک می‌کند تا با مشکلات کنار بیایم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۲۸- تصور می‌کنم برخی کارها را انجام نداده‌ام، بعدش فکر می‌کنم آن کارها را انجام داده‌ام. همین مسئله باعث می‌شود به حافظه‌ام شک کنم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۲۹- ناتوانی در کنترل افکار، نشانه ضعف است.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۰- اگر نگران نباشم، بیشتر اشتباه می‌کنم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۱- به این نتیجه رسیده‌ام که در کنترل افکارم، مشکل دارم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۲- نگرانی، نشانه‌ای از انسان خوب است.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۳- علیرغم تمایل من، افکار نگران‌کننده باز هم به ذهنم وارد می‌شوند.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۴- اگر نتوانم افکارم را کنترل کنم، دیوانه می‌شوم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۵- اگر نگران نباشم، در زندگی شکست می‌خورم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۶- وقتی افکار نگران‌کننده به ذهنم وارد می‌شوند، توقف آن‌ها برایم مشکل است.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۷- بعضی از افکار را باید همیشه کنترل کرد.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۸- برای انجام برخی کارها به نگرانی نیاز دارم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۳۹- به دلیل عدم کنترل برخی افکار، تنبیه می‌شوم.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۴۰- افکارم باعث بهم خوردن تمکز من می‌شوند.

کاملاً موافق نسبتاً موافق کمی موافق کاملاً مخالف

۴۱- آزادگذاری افکارم، اشکالی ایجاد نمی‌کند.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کمی موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	-------------------------------------	--	--

۴۲- در مورد افکارم، نگرانم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کمی موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	-------------------------------------	--	--

۴۳- براحتی حواسم پرت می‌شود.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کمی موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	-------------------------------------	--	--

۴۴- افکار نگران‌کننده من، مشکلی را حل نمی‌کنند.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۴۵- نگرانی باعث می‌شود که نتوانم یک موقعیت را به خوبی درک کنم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۴۶- نگرانی در حل مشکلات به من کمک می‌کند.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۴۷- حافظه من در مورد مکان‌ها، چندان قابل اعتماد نیست.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۴۸- افکار نگران‌کننده من غیرقابل‌کنترلند.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۴۹- توجه به یکسری افکار خاص، کار بدی است.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۵۰- اگر نتوانم افکارم را کنترل کنم، باید از خودم خجالت بکشم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۵۱- به حافظه‌ام اعتماد ندارم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۵۲- موقعی که نگرانم، بهتر فکر می‌کنم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۵۳- افکار نگران‌کننده به طور خودکار به ذهنم می‌رسد.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۵۴- اگر هرگز نگران نشوم، نشانه خودخواهی من است.

☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم	☐ کاملاً موافقم
--	--	-------------------------------------	--

۵۵- اگر افکارم را کنترل کنم، نمی‌توانم کارم را انجام دهم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۵۶- باید نگران باشم تا کارم را خوب انجام دهم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۵۷- حافظه من در مورد انجام کارها، چندان قابل اعتماد نیست.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۵۸- به سختی می‌توانم برای مدت زمان طولانی توجهم را به یک موضوع متمرکز کنم.

☐ کاملاً موافقم	☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۵۹- اگر اتفاق بدی بیفتده که قبل از دریاره آن نگران نبودم، در قبال آن احساس مسئولیت می‌کنم.

☐ کاملاً موافقم	☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۶۰- نگران نبودن من، نشان می‌دهد آدم طبیعی نیستم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۶۱- همیشه افکارم را بررسی می‌کنم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۶۲- اگر نگرانی‌هایم را متوقف کنم، نشانگر خوش‌خيالی و خودخواهی من است.

☐ کاملاً موافقم	☐ کاملاً مخالفم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۶۳- نگرانی به من کمک می‌کند تا در آینده، بهتر برنامه‌ریزی کنم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۶۴- اگر بتوانم کمتر نگران باشم، آدم توانمندی به نظر می‌رسم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

۶۵- اگر نگران نباشم، آدم احمق و مغوروی به نظر می‌رسم.

☐ کاملاً مخالفم	☐ کاملاً موافقم	☐ نسبتاً موافقم	☐ کمی موافقم

کلید نمره‌گذاری پرسشنامه فراشناختی

۴۵

خرده مقیاس پنجم	خرده مقیاس چهارم	خرده مقیاس سوم	خرده مقیاس دوم	خرده مقیاس اول	
نمره کل	نمره کل	نمره کل	نمره کل	نمره کل	
۴	۷	۳	۲	۱	
۶	۱۵	۱۰	۵	۹	شماره
۱۴	۱۷	۱۶	۸	۱۲	سوالات
*۲۰	۱۹	۲۴	۱۱	۲۲	
۲۳	۲۹	۲۸	۱۳	۲۶	
۲۵	۳۴	۴۳	۱۸	۲۷	
۶۱	۳۷	۴۷	۲۲	۳۰	
	۳۹	۵۱	۲۱	۳۲	
	*۴۱	۵۷	۳۱	۳۸	
	۴۹	۵۸	۳۳	*۴۴	
	۵۰		۳۶	۴۶	
	۵۵		۴۰	۵۲	
	۵۹		۴۲	۵۴	
			۴۵	۵۶	
			۴۸	۶۰	
			۵۳	۶۲	
			۶۴	۶۳	
				۶۵	

نمره‌گذاری: کاملاً مخالفم ۱ نمره، کمی موافقم ۲ نمره، نسبتاً موافقم ۳ نمره و کاملاً موافقم ۴ نمره.

گزینه‌هایی که با علامت (*) مشخص شده‌اند، معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (گزینه‌های ۴۴، ۴۱ و ۲۰).

خرده مقیاس اول: باورهای مثبت در مورد نگرانی.

خرده مقیاس دوم: باورهایی در مورد کنترل ناپذیری و خطرناک بودن افکار.

خرده مقیاس سوم: باورهایی در مورد کفايت شناختی.

خرده مقیاس چهارم: باورهای منفی عمومی (شامل مسئولیت‌پذیری، خرافات و تنبیه).

خرده مقیاس پنجم: خودآگاهی شناختی.

کلید نمره‌گذاری پرسشنامه فراشناختی از منبع زیر اقتباس شده است (م.م):

Wells, A. (2000). *Emotional Disorders and Metacognition: Innovative Cognitive Therapy*. (P.213).

Chichester: John wily & Sons.

فرم ۴-۴. تبدیل نگرانی‌ها به پیش‌بینی‌ها

۴۶

پیش‌بینی دقیق (دقیقاً مشخص کنید که چه اتفاقی، کی و کجا رخ خواهد داد؟)	نگرانی

فرم ۵-۴. آزمون پیش‌بینی‌های منفی

نتیجه واقعی این شد که ...	پیش‌بینی می‌کنم که حادثه ... رخ خواهد داد.

فرم ۶-۴. نقد و بررسی پیش‌بینی‌های منفی گذشتہ

بهتر است به پیش‌بینی‌های منفی خود در گذشته دقت کنید. آیا ذهن شما بیشتر به سمت پیش‌گویی‌های منفی تمایل داشته است؟ آیا تابه حال به موقعیت‌هایی که باعث شده‌اند دست به پیش‌بینی‌هایی منفی بزنید، فکر کرده‌اید؟ به عنوان مثال، شما ممکن است به دنبال بهم خوردن یک رابطه، این‌گونه پیش‌بینی کرده باشید: "من هیچ‌گاه با کسی ارتباط برقرار نخواهم کرد" یا "من هیچ وقت، احساس خوشبختی نخواهم کرد". پیش‌بینی‌های خود را در ستون دوم و اتفاقات واقعی را در ستون سوم یادداشت کنید.

فرم ۴-۷. یادآوری چگونگی مقابله مؤثر با حوادث منفی گذشته

۴۹

همه مادر زندگی با حوادث منفی و ناگواری روبرو می‌شویم. شاید تا به حال فکر نکرده‌اید که می‌توانید به خوبی از پس موقعیت‌های منفی برآیید. به تجارب منفی قبلی فکر کنید و بینید چگونه توانسته‌اید با آن‌ها مقابله کنید. چه چیزی باعث بهبودی شما شد؟ پناه بردن به مشروب، مردم‌گریزی، جستجوی روابط مخرب، اهمالکاری یا نقص زدن از جمله شیوه‌های مقابله نامؤثر و مشکل‌آفرین هستند. مشکلات فعلی خود را بررسی کنید و بعضی از شیوه‌های مقابله مؤثر و نامؤثر خود را در قبال مشکلات فعلی بنویسید.

شیوه‌های مقابله مشکل‌آفرین	چطوری با آن مقابله کردم؟	واقع منفی گذشته
شیوه‌های مقابله مشکل‌آفرین	چطوری می‌توانم به نحو مؤثری با آن مقابله کنم؟	کدام مشکل فعلی باعث نگرانی من شده است؟

فرم ۴۸. موضع-ضدموض

४

این تمرین را با یک فکر خودآیند شروع کنید در چالش با این فکر خودآیند، یک پاسخ منطقی بدهید. سپس، پاسخ منطقی را با یک فکر خودآیند از اعتبار بیندازید. پشت سر هم در جواب فکر خودآیند، پاسخ منطقی ارائه بدهید.

پاسخهای منطقی	افکار خودآیند

فرم ۴-۹. یادگیری از پیش‌بینی‌های تأیید نشده

۵۱

آیا در گذشته دست به پیش‌بینی‌هایی زده‌اید که درست از آب درنیامده باشند؟ آیا در گذشته با شواهدی روبرو شده‌اید که با باور منفی شما ناهمخوان باشند؟ چرا از این اطلاعات برای تجدیدنظر در پیش‌بینی یا باورتان استفاده نکردید؟ چگونه توانستید شواهد ناهمخوان با باورتان را بی‌ارزش تلقی کنید؟ آیا همین دلایل باعث شدند از واقع منفی گذشته، تجربه آموزندهای، کسب نکنید؟ لطفاً به این مثال دقّت کنید. سپس باورها یا پیش‌بینی‌های نادرست گذشته خود را در ستون سمت راست بنویسید. پس از آن در ستون سمت چپ به ذکر دلایلی بپردازید که چرا نتوانستید از این تجربه، نکته آموزندهای یاد بگیرید.

پیش‌بینی‌ها یا باورهای نادرست قبلی	چرا از این تجربه، نکته آموزندهای یاد نگرفتید؟
<ul style="list-style-type: none"> ● دوست نداشتم پیش‌بینی‌ام نادرست از آب دریابد. ● کاری کردم که هیچ‌کس مرا تحويل نگیرد. ● با هیچ‌کس سلام و علیک درستی نکردم. ● چند نفری را که با من درست رفتار کردند، آدم‌های ریاکاری دانستم. 	<p>پیش‌بینی کردم در مهمانی اصلاً به من خوش نمی‌گذرد و هیچ‌کس مرا تحويل نمی‌گیرد.</p>

همه ما گاهی اوقات درباره بعضی مسایل زندگی، نگران می‌شویم. سؤال جدی و بنیادی این است که نگرانی‌های شما کارسازند یا دردرساز. نگرانی کارساز، نگرانی است که باعث رفتاری مشخص و عینی می‌شود. نگرانی کارساز، درباره وقایعی است که باور کردنی باشند یا احتمال وقوع منطقی آنها وجود داشته باشد. نگرانی دردرساز، درباره وقایعی است که ممکن است رخ بدنه‌ند، اما احتمال بروز آنها خیلی بعید است.

نگرانی فعلی من:

سوال	جواب
چه قدر احتمال دارد این اتفاق بیفتد؟	
پیش‌بینی من چیست؟	
چه مشکلی را باید حل کنم؟	
چه کارهای خاصی باید انجام بدهم؟	
آیا این کارها، منطقی هستند؟	
آیا درباره مسایل غیر قابل کنترل، نگرانم؟	
آیا این نگرانی کارساز است یا دردرساز؟	
چرا کارساز است؟	
چرا دردرساز است؟	

۱۱-۴. تجویز نگرانی

፭፻

نگرانی‌های خود را در این فرم بنویسید. چه الگو یا محتوای مشترکی بین این نگرانی‌ها وجود دارد؟ آیا این نگرانی‌ها، واقع‌بینانه به نظر می‌رسند؟

چگونه می توانم این فکر را آزمون کنم؟	فکر

توجه: آیا افکار خود را دقیق و شفاف نوشته‌اید؟ آیا افکار شما قابل آزمون هستند؟ آیا واقعاً می‌توانیم اطلاعاتی به دست بیاوریم که برخلاف افکار شما باشند؟

در ستون سمت راست، پیش‌بینی‌های منفی تان (مثل "در مهمانی هیچ کس با من حرف نخواهد زد") را بنویسید. در ستون وسط، به ذکر و قایعی پردازید که باعث می‌شوند پیش‌بینی شما درست از آب دریاید (مثل "با هیچ کس حرف نمی‌زنم" یا "اخم می‌کنم و گوشه‌ای می‌نشینم"). برای این که پیش‌بینی منفی شما درست از آب درنیاید، چه کار می‌توانید انجام بدهید. اگر به امری خلاف پیش‌بینی تان معتقد بودید، باید چه کار می‌کردید (مثل "با دیگران شروع به حرف زدن می‌کنم" یا "دریاره موضوعات مورد علاقه آن‌ها حرف می‌زنم"). این موارد را در ستون سمت چپ بنویسید.

در ستون سمت راست، فکر تکراری خود را بنویسید (مثل "همیشه ممکن است برای من حوادث و حشتناکی رخ بدهد"). در ستون وسط، این فکر را پشت سر هم برای خودتان تکرار کنید. در ستون سمت چپ، میزان اضطراب خود را طبق پیوستار ۰ تا ۱۰۰ درصد، یادداشت کنید. این فکر را آن قدر برای خودتان تکرار کنید تا اضطراب شما به نصف آن چیزی که حدس زده‌اید، کاهش پیدا کند. مثلاً اگر بالاترین حد اضطرابتان ۸۰ درصد بوده است، فکر را آن قدر برای خودتان تکرار کنید که اضطراب شما به کمتر از ۴۰ درصد برسد. بدون توجه به سطح اضطرابتان، این فکر را به مدت ۱۵ دقیقه برای خودتان تکرار کنید.

امکان وقوع حادثه:
مزایای پذیرش این احتمال:
معایب پذیرش این احتمال:

چرا ناخوشایند بودن این احساس، دوام چندانی ندارد؟	درباره این مسئله ناراحت‌کننده چه احساسی دارم؟
	یک هفته بعد
	یک ماه بعد
	شش ماه بعد
	یک سال بعد
	پنج سال بعد

دیگران چه کارهایی انجام می‌دهند؟ (همین کارها باعث می‌شود به رفتار من فکر نکنند.)	رفتار منفی من

چرا این حادثه، مشکل به حساب نمی‌آید؟	مشکل

فرم ۱۸. نگرانی تو سناک خیالی

۶۰

ابتدا، شدیدترین ترسهایی را که پشت نگرانی‌های فعلی تان قرار دارد، بشناسید. مزایا و معایب آنها را تخمین بزنید و سپس بدترین ترس را در ذهن خود تصور کنید و به مدت ۱۵ دقیقه آن را تکرار کنید. به فاصله هر سه دقیقه یکبار، سطح اضطراب خود را تخمین بزنید و ثبت کنید.

معایب نگرانی	مزایای نگرانی	بدترین ترسهایی که پشت سر نگرانی‌های فعلی من قرار دارند.
اضطراب (۰ تا ۱۰۰ درصد)	سه دقیقه یکبار سطح اضطراب خود را تخمین بزنید	صحنه تو سناک را در ذهنتان تجسم کنید. جمله‌های همراه آن را تکرار کنید.

مشکلی که درباره آن نگرانم:	
مزایا:	مزایا و معایب پذیرش این مشکل
معایب:	
	اگر این نگرانی را بپذیرم، کارهای روزمره باعث دردسر من می‌شوند:
	چرا این مشکل را می‌پذیرم:
ناظر بی طرف:	دقیقاً توصیف کنید که چه اتفاقی باعث نگرانی شما می‌شود (الطفاً توصیف کنید. قضاوت، تفسیر و پیش‌بینی نکنید):
	نتیجه‌گیری:

فرم ۱۵. استفاده از تمام اطلاعات

54

فکر منفی:-

فرم ۲۵. فرم خودیاری: جستجوی جامع تر اطلاعات

دیگران	خود	
		شکست
		موفقیت
برای کسب اطلاعات بیشتر به این سوالها جواب بدهید.		
جواب	سوال	
		کدام اطلاعات با دیدگاه من ناهماهنگ است؟
		دیگران چه طوری این کار را انجام می‌دهند؟ آیا آن‌ها هم شکست می‌خورند؟
		محدود کردن اطلاعات چه پیامدهایی برای من در بی دارد؟
		آیا برخی از اطلاعات را نادیده، می‌گیرم؟
		آیا همیشه به دنبال اطلاعات منفی هستم؟

فرم ۵. تخمین احتمال وقوع حوادث

پیش‌بینی یا باور منفی	چقدر احتمال دارد این پیش‌بینی یا باور منفی، درست از آب در باید؟ (۱۰۰٪ درصد)

نمونه‌هایی از خطاهای منطقی: نتیجه‌گیری دلخواهی، اشتباه گرفتن احتمال وقوع حوادث با امکان بروز حوادث، اشتباه گرفتن یک رفتار با تمام شخصیت فرد، ربط دادن دو واقعه بی ربط به یکدیگر، جملات متناقض با خود (مثل "موفقیت‌های زیادی دارم، اما آدم شکست خورده‌ای هست") و احساس ارزشمندی بر پایه نظر دیگران.

خطاهای منطقی افکار منفی من	افکار منفی

بسیاری از اوقات در سیر زندگی متوجه می‌شویم که بین دو واقعه رابطه وجود دارد. در اکثر تکرار به این نتیجه می‌رسیم که یکی از این دو واقعه، علت واقعه دیگری است. به عنوان مثال، در روز اول امتحانات با خودکار خاصی امتحان می‌دهیم و نمره خوبی کسب می‌کنیم. پس از این واقعه به این نتیجه می‌رسیم که آن خودکار در کسب نمره خوب نقش داشته است. حتی اگر به طور منطقی این نتیجه گیری را قبول نداشته باشیم، باز هم احساس می‌کنیم چنین نتیجه گیری درست است. اغلب اوقات زیرینای افکار خرافی و جادویی ما برقراری چنین ارتباطها و کشف چنین الگوهای در واقع بی‌ربطی است. لطفاً در ستون سمت راست به چند مورد از این الگوهای ارتباطی اشاره کنید و در ستون سمت چپ، شواهد مخالف و ردکننده این الگوها را بنویسید.

شواهد ردکننده این الگو کدامند؟	به الگوهای ارتباطی مشاهده کرده‌اید؟

گاهی اوقات از تفکر سیاه و سفید استفاده می‌کنیم که باعث راه حل‌های دردسرآفرین می‌شود: "من یا برنده‌ام یا بازنده" یا "باید نمره اول کسب کنم یا این که خرفت هستم". درستون سمت راست، نمونه‌هایی از تفکر سیاه یا سفید را بنویسید. درستون وسط، بنویسید چه موقعی این فکر شما درست از آب درنیامده است. درستون سمت چپ، فکر سیاه و سفید را با درنظر گرفتن همه جوانب بازنویسی کنید: "گاهی اوقات کارم را خوب انجام می‌دهم و گاهی اوقات از پس کارها برنمی‌آیم". اگر فکر منفی شما مربوط به یک تصمیم است (یا گزینه A یا گزینه B)، حداقل یک راه حل دیگر (گزینه C) نیز ارائه دهید.

به پیامد منفی باور خود دقت کنید. به عنوان مثال، پیامد این تفکر را در نظر بگیرید: "چون مجرّدم، پس کسی مرا دوست ندارد". پیامدش این است: "تمام افراد متاهل، زمانی مجرّد بوده‌اند، پس همه آن‌ها بی‌ارزشند".

چرا این فکر بی معناست.	فکر منفی فعلی

فوم ۸۵. القاء حالت خلقی و افکار جایگزین

در ستون سمت راست، فکر منفی فعلی تان را بنویسید. در ستون وسط، هیجان‌ها و احساسهای منفی را بنویسید و سپس، تمرین القاء حالت خلقوی را انجام دهید:

القاء خلق: چشمها یاتان را بیندید و تلاش کنید صحنه آرامبخشی را در ذهن خود تجسم کنید. تمام ماهیچه‌های خود را شُل کنید و به آرامی نفس بکشید. وقتی که صحنه مثبت به ذهتان آمد، به کلمات مثبت فکر کنید. کلماتی مثل آرامش، راحتی، امنیت خاطر و... را برای خودتان تکرار کنید. پس از این که تصویر مثبت در ذهتان شکل گرفت و احساس راحتی کردید، به موقعیت فعلی فکر کنید و مشکل را از چشم انداز احساسات مثبت نگاه کنید. چشمها یاتان را باز کنید. افکاری را که در حین حالت خلقی خواهایند داشته‌اید، در ستون چپ بنویسید.

درستون راست، وقایع فعلی (مثل "عملکرد ضعیف، بلاها، نامیدی‌ها، بدیماری‌ها و ...") را بنویسید. منظور، وقایعی است که باعث فعال شدن افکار منفی شما شده‌اند. درستون سمت چپ، وقایعی را بنویسید که در گذشته رخ داده‌اند و با تجارت فعلی شما همخوانی ندارند. به عنوان مثال، شخصی می‌گوید "در امتحان ضعیف عمل کردم، پس واقعاً احمقم؟" اما ممکن است این افکار تنها بر پایه تجربه فعلی او بنا شده باشد. بنابراین از این فرد می‌خواهیم امتحانات و موفقیت‌های گذشته خود را درستون سمت چپ بنویسد.

وقایع قبلی که خلاف فکر من را ثابت می‌کند.	واقعه یا تجربه‌ای که ممکن است آن را بیش از حد تعمیم داده باشم.

۱. حمله به شخصیت فرد^۱: به جای این که با استدلال و حرف حساب، طرف مقابل را متقاعد کنید، سعی می‌کنید به بحث و تبادل نظر، جنبه شخصی بدھید و شخصیت او را زیر سوال ببرید. مثل: "او در حدی نیست که این حرف‌ها را بزند"، "چون مدرکش از من پایین‌تر است، پس حرفش ارزشی ندارد".
۲. بتپرستی^۲: برای اثبات حرف‌های خودتان به مراجع قدرت متول می‌شوید. شما در چنین سفسطه‌ای، به دنبال تایید حرف خودتان هستید، اما چون نمی‌توانید به استدلال منطقی متول شوید از مراجع قدرت مایه می‌گذارید. مثل: "نیوتون می‌گوید...", "برخی از پژوهشکاران حاذق معتقدند...", دانشمندان می‌گویند..."، "پدرم می‌گفت...".
۳. جرم‌اندیشی^۳: برای یافتن دلایل حوادث زندگی، تنها از یک زاویه به آن حادثه نگاه می‌کنید و اصلاً به دلایل دیگر توجه نمی‌کنید. چنین سفسطه‌ای شما را به دام نابردباری می‌اندازد. مثل: "در مراسم خواستگاری، خوب رفتار نکرد، تنها دلیلش این است که آدم دیوانه‌ای است"، آدم پرخاشگری است چون این مشکل در خانواده‌شان ارتئی است". "درس نمی‌خواند چون تبلیل است".
۴. سنت‌پرستی^۴: برای اثبات حقانیت خود، دست به دامن سنت‌ها و عقاید کهن می‌شوید، زیرا می‌دانید اگر بخواهید استدلال منطقی بیاورید در بحث مغلوب می‌شوید. مثل: "جای زن در خانه است"، "به جوان‌ها نمی‌توان اعتماد کرد"، "آن چیزی را که جوان در آینه می‌بیند، پیر در خشت خام می‌بیند".
۵. مخالف‌اندیشی (ساز مخالف زدن)^۵: طوری با دیگران حرف می‌زنید که برای آن‌ها سخت است با اندیشه‌های شما مخالفت کنند. می‌خواهید دیگران را مغلوب دیدگاه خود کنید، اما دست به دامن حربه ساز مخالف می‌شوید. مثل: "هر احمدی می‌داند...", "همه می‌دانند...", "کاملاً مشخص است...".
۶. رقابت‌اندیشی^۶: دائم به فکر مقایسه خودتان با دیگران هستید و ارزش خود را در مقایسه با دیگران می‌سنجد. فکر شما دائم مشغول مقایسه است. دوست دارید در تمام کارها برنده شوید. مثل: "این کار فایده ندارد چون از دست همه برمی‌آید"، "ناراحتم چون نمره اول کلاس را نگرفتم"، "باید مبلهای منزلمان را عوض کنیم چون از مُد افتاده‌اند".
۷. خودمحوری^۷: همه چیز را از دیدگاه خودتان نگاه می‌کنید. اندیشه‌ها، ارزش‌ها و افکار خود را مرکز قضایت درباره همه چیز فرض می‌کنید. از ظن خودتان یار دیگران می‌شوید. مثل: "همه اشتباه می‌کنند به جز من".
۸. انسان‌انگاری^۸: به اشیاء دور و برтан، ویژگی‌های انسانی قابل می‌شوید. معتقدید که اشیاء باعث ناراحتی و دلخوری شما شده‌اند. مثل: "عقب افتادن قسطه‌های ماشین باعث شد اعصابم خرد شود"، "برق رفت ناراحت شدم، کتابم را گم کردم، عصبانی شدم".

1. ad hominem

2. ispe dixit

3. lack of imagination

4. oversocialized thinking

5. forestalling disagreement

6. competition

7. egocentric

8. anthropomorphism

۹. نسبی‌گرایی افراطی^۱: همه چیز را نسبی فرض می‌کنید. معتقد دید هیچ‌گونه حقیقتی وجود ندارد. اگرچه این سفسطه منطقی شما را از چاله جرم‌اندیشی درمی‌آورد، اما شما را به چاه پوچ‌گرایی می‌کشاند. مثل: "همه چیز نسبی است"، "هیچ حرفی درست نیست"، "هیچ معیاری برای سنجش وجود ندارد"، "همه اشتباه می‌کنند".

۱۰. عیمجویی^۲: وقتی اتفاق ناگواری می‌افتد یا کاری درست پیش نمی‌رود به دنبال مقصیر (خویشن) یا دیگران) می‌گردید. به جای حل مشکل به فکر به چنگ انداختن مجرم هستید. مثل: "باعت و بانی تمام جنایت‌ها والدین هستند"، "اشتباه همسرم باعث شد در مهمانی به بقیه خوش نگذرد".

۱۱. ساده‌اندیشی^۳: علت‌های ییچیده و متعدد را به یک یادو عامل خلاصه می‌کنید و بر درستی آنها پافشاری می‌کشاند. مثل: "همه مشکلات مردم به دلیل فقر است"، "نداشتن امنیت همه را به وادی اختلال روانی می‌کشاند"، "علت افت تحصیلی دانش‌آموزان، بی‌مسؤولیتی والدین است".

۱۲. خام‌اندیشی^۴: تلاش می‌کنید در استدلال خود، همه مشکلات را با توصل به یک دلیل از پیش پا بردارید. مثل: "دوای درد اعتیاد، یک جو غیرت است"، "مدیریت عوض بشود، همه چیز درست می‌شود".

۱۳. ترس از تمسخر (اما از حرف مردم)^۵: بسیاری از اعتقادات و حرف‌های خودتان را بیان نمی‌کنید، مبادا انگشت‌نما بشوید. به دلیل ترس از حرف مردم، دست به برخی از کارها نمی‌زنید یا حرف‌های خودتان را سانسور می‌کنید. مثل: "شما نباید این کار را بکنید و گرنه مضحکه خاص و عام می‌شوید"، "خدا آدم را سر زبان مار بیندازد اما سر زبان مردم نیندازد".

۱۴. حق به جانبی^۶: معتقد دید که چون قصد خوبی دارید، پس نتیجه مهم نیست. مثل: "خشونت برای برپایی عدالت ضروری است"، "قصد من فقط کمک به ایشان بود"، "چوب معلم گله، هر کی نخوره خله".

۱۵. بزرگ‌نمایی: تحت تاثیر اعداد بزرگ قرار می‌گیرد. بر عقیده خود پافشاری می‌کنید، چون خیلی‌ها به عقیده شما اعتقاد راسخ دارند. مثل: "روان درمانی و مشاوره، هیچ اثری ندارد چون در مقاله‌ای خواندم که ۵۰ درصد از مراجعه کنندگان به کلینیک‌های روان‌شناسی نتیجه نمی‌گیرند"، "پانصد هزار تفر از زنان تهران به افسردگی مبتلا هستند".

۱۶. دوقطبی‌اندیشی (یا این یا آن): تنها به ابعاد سفید یا سیاه مسئله می‌اندیشید. هیچ راه حل سومی به ذهنتان خطور نمی‌کند. مثل: "مردم دنیا دو دسته‌اند: یا باسوان و فهمیده‌اند یا احمق و بی‌سواد. اگر نمی‌خواهی بی‌سواد و احمق بمانی باید درس بخوانی"، "یا باید رتبه اوّل کلاس را کسب کنم یا این که کودن و خرفت هستم".

۱۷. خطراندیشی^۱: معتقدید که اگر اشتباه کوچکی رخ بدهد به هیچ عنوان جبران پذیر نیست و تمام کار خراب می‌شود. همیشه در حال اندیشیدن به خطرات احتمالی هستید و تمام فکر و ذکرتان جلوگیری از اشتباهات و خطرات احتمالی است. مثل: "یک اشتباه کافی است تا تمام زحماتمان به هدر برود"، "ناید در کارم کوچکترین نقصی پیدا شود".

۱۸. مصادره به مطلوب^۲ (استدلال دوری): نتیجه استدلال خود را که مطلوب فرض کردید، از پیش اثبات شده و درست در نظر گرفته‌اید. برای اثبات حرف خود به تکرار همان حرف‌ها، اما با کلمات و عباراتی دیگر می‌پردازید: مثل: "برای افزایش تولید باید راندمان کار را بالا برد". می‌توان این سفسطه منطقی را "خطای همانگویی" تلقی کرد.

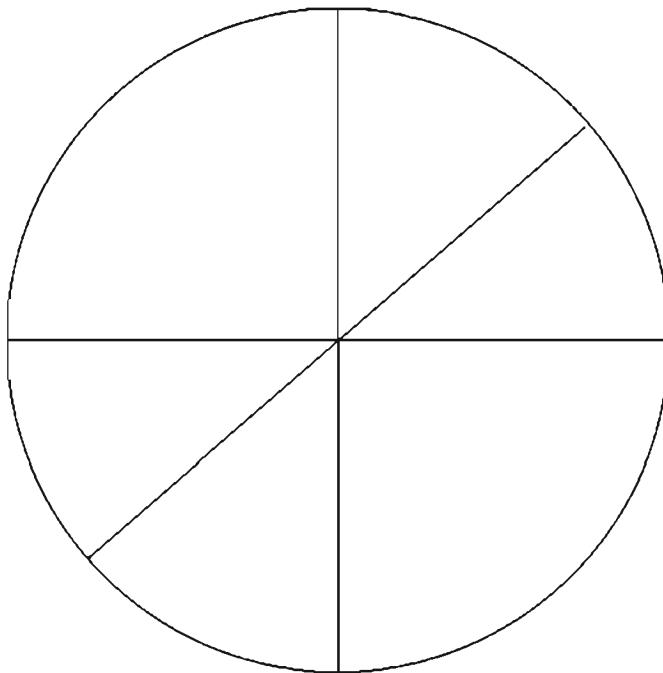
فرم ۱۱۵. تحلیل سفسطه‌های منطقی

۷۴

در این فرم به برخی از سفسطه‌های منطقی اشاره شده است. همه ما مرتکب این خطاهایی شویم. دقت کنید کدامیک از خطاهای زیر را مرتکب شده‌اید. سپس ببینید چه مشکلی در سفسطه منطقی شما وجود دارد.

سفسطه‌های منطقی	چه مشکلی در این سفسطه منطقی وجود دارد؟
حمله به شخصیت فرد	
بیت پرسی	
جزماندیشی	
سنن پرسی	
مخالف‌اندیشی (ساز مخالف زدن)	
رقابت‌اندیشی	
خودمحوری	
انسان انگاری	
نسبی‌گرایی افراطی	
عیب‌جویی	
ساده‌اندیشی	
خاماندیشی	
ترس از تمسخر (امان از حرف مردم)	
حق به جانبی	
بزرگ‌نمایی	
دوقطبی‌اندیشی	
خطراندیشی	
مصادره به مطلوب (استدلال دوری)	

دایره زیر به قسمتهای مختلف تقسیم شده است. هر بخش از آن، نشانگر یکی از علل احتمالی حادثه است. بعضی از قسمتها بزرگترند، چون تأثیر بیشتری در بروز حادثه داشته‌اند. هر قسمت را به یکی از علتهای حادثه اختصاص دهید. چقدر از این دایره را به نقش خودتان در ایجاد حادثه، اختصاص می‌دهید؟

..... چه حادثه‌ای شما را ناراحت کرد:

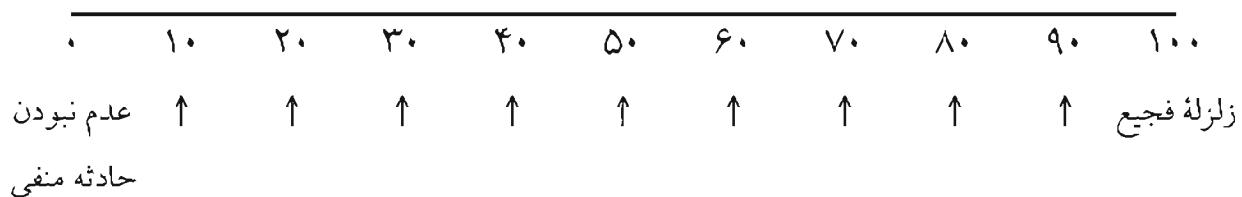
تمام علل احتمالی دخیل در بروز حادثه را بنویسید (از جمله نقش خودتان):

- .۱
- .۲
- .۳
- .۴
- .۵

فرم ۷۲. تمرین پیوستارنگری

۷۶

طبق این مقیاس، میزان ناراحتی خود را از حادثه فعلی مشخص کنید. وقایع در این مقیاس براساس نقاط ۱۰ درجه‌ای مشخص شده‌اند. ممکن است پر کردن برخی از نقاط پایین این مقیاس برای شما سخت باشد؟ به نظر شما علت آن چیست؟ آیا می‌توانید بعد از پر کردن این مقیاس، حادثه یا پیامد فعلی را دوباره درجه‌بندی کنید؟ چرا شما می‌توانید (یا نمی‌توانید) پیامد یا حادثه را دوباره درجه‌بندی کنید؟

سؤال: واقعه فعلی در روی این مقیاس در کجا قرار می‌گیرد؟

اظهار نظر:

به برخی از برجسب‌های منفی (منظور از برجسب منفی، اسم‌ها و صفاتی است که به خودتان نسبت می‌دهید) یا تجارب منفی فعلی تان فکر کنید. اگر دوستان همین مشکل شما را داشته باشد، به او چه توصیه‌ای می‌کنید؟ آیا شما به خودتان، زیاد انتقاد می‌کنید؟ چرا به دوستان کمتر انتقاد می‌کنید؟ چرا قضاوت‌های شما درباره دوستان، منصفانه‌تر است؟

فرم ۴. نگاه کردن به مشکل از بالکن

بسیاری از اوقات، تجارت را تنها از چشم انداز خودمان نگاه می‌کنیم. متاسفانه برخی اوقات چنان غرق در هیجانهای شدید هستیم که ممکن است به تمام جوانب موضوع توجه نکنیم. می‌توان از دیدگاه‌های مختلفی به روابط اجتماعی نگاه کرد. تجربه فعلی خود را تصور کنید. تلاش کنید از بالکن به این تجربه نگاه کنید. چی می‌بینید؟ از این چشم انداز به مشکل نگاه کردن چه نکات مثبتی به همراه دارد؟

نگاه کردن به مشکل از بالکن چه نکات مثبتی به دنبال دارد؟	این حادثه از بالکن چطوری به نظر می‌رسد؟	در حال حاضر چه افکار و احساسات منفی دارم؟

اگل وقته آشته هستیم، فقط از یک دیدگاه به موضوع توجه می‌کنیم (دیدگاه خودمان) و متوجه نمی‌شویم که دیدگاه‌های دیگری نیز وجود دارد. به موقعیت فعلی و دیدگاه‌های راجع به آن دقت کنید. در ستون سمت راست، موقعیت را توصیف کنید. افکار و تفسیرهای منفی تان را در ستون وسط بنویسید. در ستون سمت چپ، تفسیرها، رفتارها و فرصت‌های متفاوت احتمالی را بنویسید.

آیا می‌توان از زاویه دیگری به این مشکل نگاه کرد؟ آیا این موقعیت، فرصت‌های جدیدی برای شما بوجود می‌آورد؟ آیا راه حل‌های دیگری وجود دارد؟	چه افکار منفی به ذهنتان خطور کرد؟	چه موقعیتی شما را ناراحت کرده است؟

به فردی فکر کنید که یک ویژگی را اصلاً ندارد. من از چه نظر با او فرق دارم؟ من چه کار کردم که نشان می‌دهد از نقطهٔ صفر فراتر رفته‌ام؟ چه طوری فردی را که در نقطهٔ صفر قرار دارد، متقاعد کنم که من آدم شکست خورده‌ای نیستم؟

من چه ویژگی‌هایی دارم.	شخصی که این ویژگی را اصلاً ندارد.

گاهی اوقات خودمان را با افرادی مقایسه می‌کنیم که عملکرد بسیار بالایی دارند و به این نتیجه می‌رسیم که بی کفایت و نالایقیم. وقتی می‌خواهید خودتان را ارزیابی کنید، به این سوال‌ها جواب بدھید.

سوال	جواب
از کدام ویژگی خودم انتقاد کردم؟	
چطوری می‌توانم خودم را با فردی مقایسه کنم که این ویژگی را اصلاً ندارد؟	
چه طوری می‌توانم خودم را با فردی مقایسه کنم که ۲۵ درصد این ویژگی دارد؟	
چه طوری می‌توانم خودم را با فردی مقایسه کنم که ۵۰ درصد این ویژگی دارد؟	
چه طوری می‌توانم خودم را با فردی مقایسه کنم که ۷۵ درصد این ویژگی دارد؟	
چه طوری می‌توانم خودم را با فردی مقایسه کنم که این ویژگی را به طور تمام و کمال دارد؟	

وقتی که با فقدان یا تعارض رویرو می‌شویم، اغلب بدترین معنا یا پیامد ممکن به ذهنمان خطور می‌کند. اگر بدانیم افراد چگونه با این حوادث، (یا حادثه‌های ناگوارتر) کنار آمده‌اند، بسیار مفید و آموزende خواهد بود. شیوه مقابله یا نحوه تفکر برخی از افراد، می‌تواند گره‌گشای مشکل ما باشد. از شیوه کنار آمدن دیگران چه چیزهایی آموخته‌اید؟

دیگران چه نظری راجع به این مشکل داشتند و چه طوری با آن کنار آمدند؟	آیا فردی را می‌شناسید که همین تجربه را پیشتر سرگذشتی باشد؟	چه موقعیتی باعث ناراحتی شما شده است؟

ما اغلب به دلیل این که در یک موقعیت خاص (مثل "امتحان شیمی") خوب عمل نکردیم، فکر می‌کنیم که ویژگی خاصی (مثل "هوش") نداریم. با این حال، راه‌های زیادی برای نشان دادن جنبه‌های مختلف هوش یا هر ویژگی مثبت دیگری وجود دارد. دوست دارید کدام ویژگی را بهبود ببخشید. به رفatarهای مثبت حاکی از این ویژگی فکر کنید. وقتی که می‌خواهید این ویژگی را ارزیابی کنید از کلمات مثبت استفاده کنید، نه منفی. مثلًاً نگویید "شکست خورده"، بلکه بگویید "تجارب موفقیت‌آمیز". به جای این که ویژگی زیربنایی را استنباط کنید، به رفatarهای قابل مشاهده و آزمون‌پذیر فکر کنید. به این مثال دقت کنید:

ویژگی: "تجارب موفقیت‌آمیزی دارم".

ملاک‌های داشتن این ویژگی: "عملکرد سالهای تحصیل"، "نمرات درسی"، "فیدبک اساتید".

ویژگی:

ملاک‌های داشتن این ویژگی:

چطوری می‌خواهم این ویژگی را در رفتارم نشان بدهم؟ دقیقاً مشخص کنید:

فرم ۱۰. درخواست چیزهایی که برای من مهم هستند.

تصوّر کنید که خیلی از چیزها (هوش، حافظه، بدن، خانواده، شغل و...) را از دست داده‌اید. فکر کنید همه چیز را از دست داده‌اید. چیزهای مهمی را که دوست دارید به زندگی شما برگردانده شوند، بنویسید. بایستی دلیل بیاورید که چرا برگشتن این‌ها به زندگی شما مهم است. دلایل خود را در ستون سمت چپ بنویسید.

چرا برای من مهم است؟	می‌خواهم چه چیزی به زندگی‌ام برگردد.

فرم ۱۱۶. بررسی فرصت‌ها و معانی جدید

موقعیت جدید چه فرصت‌ها یا چالش‌های جدیدی در زندگی شما ایجاد می‌کند؟	موقعیت فعلی درباره ارزشها و نیازهای شما حامل چه پیام جدیدی است؟	موقعیت فعلی (یا فقدان)

فرم ۷-۱. پرسشنامه باورهای فردی

۸۶

سن: _____
تاریخ آزمون: _____

جنسیت:

لطفاً هر یک از عبارات زیر را بخوانید و مشخص کنید که به هر یک از آن‌ها چقدر اعتقاد دارید. لطفاً بر این اساس قضاوت کنید که بیشتر موقع چه احساسی دارید.

کامل‌ا مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم نه مخالفم	خیلی موافقم	کامل‌ا موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	۱- در موقعیت‌های اجتماعی یا شغلی، آدم بی‌کفایت و دوست‌نشاشتنی هستم.
۰	۱	۲	۳	۴	۲- دیگران ذاتاً انتقام‌گر، بی‌تفاوت، پر توقع و طردکننده هستند.
۰	۱	۲	۳	۴	۳- نمی‌توانم احساسات ناخوشایند را تحمل کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۴- اگر دیگران با من ارتباط صمیمی برقرار کنند، به شخصیت واقعی من بی‌می‌برند و مرا طرد می‌کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۵- مشهور شدن به عنوان فردی حقیر و نالایق، غیرقابل تحمل است.
۰	۱	۲	۳	۴	۶- به هر قیمتی که شده، باید از موقعیت‌های ناخوشایند اجتناب کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۷- چنانچه احساس ناخوشایندی داشته باشم، یا به واقعه ناخوشایندی فکر کنم، باید تمام تلاشم را صرف کنم تا این احساس یا فکر را از ذهنم دور کنم و یا خودم را به کار دیگری مشغول کنم. (مثلاً "به چیز دیگری فکر کنم، چیزی بخورم، به مشروب پناه ببرم، داروی آرامبخش مصرف کنم").
۰	۱	۲	۳	۴	۸- باید از موقعیت‌هایی که مرکز توجه هستم، اجتناب کنم یا تا جای ممکن جلب توجه نکنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۹- احساسات ناخوشایندم، روز به روز افزایش می‌یابند و از کنترل من خارج می‌شوند.

فرم ۷-۱. پرسشنامه باورهای فردی (ادامه)

۸۷

کاملاً مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم نه مخالفم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰- چنانچه دیگران از من انتقاد کنند، بدون شک حق با آنهاست.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱- بهتر است دست به کاری نزنیم که احتمال شکست در آن وجود دارد.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۲- تا زمانی که در مورد یک مشکل فکر نکرده‌ام، مجبور نیستم هیچ کاری در آن رابطه انجام بدهم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۳- مشاهده هرگونه تنشی در روابط بین فردی، نشان می‌دهد که رابطه دچار مشکل شده است، لذا بهتر است آن را قطع کنیم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۴- اگر مشکل را نادیده بگیرم، خود به خود از بین می‌رود.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۵- من فردی نیازمند و ضعیف هستم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۶- به کسی نیاز دارم تا در انجام امور به من کمک کند یا در شرایط بحرانی، همیشه کنارم باشد.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۷- کسی که به من کمک می‌کند، اگر بخواهد می‌تواند فردی مهریان، حامی و اطمینان بخش باشد.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۸- اگر مرا به حال خود بگذارند، احساس درمانگی می‌کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۹- اساساً، آدم تنها یی هستم، مگر این که بتوانم به فردی قوی‌تر متکی باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۰- بدترین حادثه ممکن این است که آدم را به حال خودش بگذارند.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۱- اگر دیگران مرا دوست نداشته باشند، همیشه احساس بدبهختی می‌کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۲- باید کاری بکنم که باعث دلخوری کسی بشوم که از من حمایت می‌کند.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۳- برای حفظ رضایت خاطر کسی که از من حمایت می‌کند، باید مدام تملق او را بگویم.

فرم ۷-۱. پرسشنامه باورهای فردی (ادامه)

۸۸

کاملاً مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم نه مخالفم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	۲۴- باید کاری بکنم تا فردی که از من حمایت می‌کند، همیشه در دسترسم باشد.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۵- تا جای ممکن باید در روابط، صمیمی و خوشبرخورد باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۶- نمی‌توانم به تنها یی تصمیم بگیرم.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۷- مثل دیگران، توانایی مقابله با مشکلات را ندارم.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۸- دیگران باید به من بگویند چگونه تصمیم بگیرم و یا چه کاری انجام دهم.
۰	۱	۲	۳	۴	۲۹- من متکی به خود هستم، ولی برای دست‌یابی به اهدافم به کمک دیگران نیاز دارم.
۰	۱	۲	۳	۴	۳۰- تنها راه برای حفظ احترام خودم این است که به صورت غیرمستقیم ابراز وجود کنم، مثلاً دستورات دیگران را به طور دقیق انجام ندهم.
۰	۱	۲	۳	۴	۳۱- دوست دارم با مردم ارتباط داشته باشم، اما تحمل ندارم زیر سلطه آن‌ها بروم.
۰	۱	۲	۳	۴	۳۲- مراجع قدرت دوست دارند در کار دیگران مداخله کنند، دستور بدھند و دیگران را تحت کنترل خودشان درآورند.
۰	۱	۲	۳	۴	۳۳- در عین حال که با قدرت طلبی مراجع قدرت، مقابله می‌کنم، با این وجود سعی کنم تائید و پذیرش آن‌ها را نیز بدست بیاورم.
۰	۱	۲	۳	۴	۳۴- تحت کنترل و سلطه دیگران بودن، غیرقابل تحمل است.
۰	۱	۲	۳	۴	۳۵- باید کارها را به سلیقه خودم انجام دهم.
۰	۱	۲	۳	۴	۳۶- تعیین مهلت از سوی دیگران و گردن نهادن به توقعات دیگران به غرور و اعتماد به نفس من لطفه می‌زند.
۰	۱	۲	۳	۴	۳۷- پیروی از اصولی که مورد پذیرش دیگران است، آزادی عمل مرا محدود می‌کند.

کاملاً مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم نه مخالفم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	- ۳۸- بهتر است مستقیماً عصبانیت را ابراز نکنم، بلکه با عدم همکاری، ناراحتی خود را نشان دهم.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۳۹- خودم بهتر از هر کسی می‌دانم که چه کاری برايم بهتر است، لذا دیگران نباید به من بگویند که چه کار کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۰- قوانین و مقررات دلخواهی هستند و مرا خیلی اذیت می‌کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۱- دیگران غالباً پرتو قع اند.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۲- اگر بفهمم فردی سلطه‌گر است، حق دارم از دستوراتش سرپیچی کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۳- در قبال خودم و دیگران، احساس مسئولیت زیادی می‌کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۴- برای آنکه مطمئن شوم کارها به خوبی انجام شده است، فقط باید خودم آن کارها را انجام بدهم.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۵- مردم غالباً، بی تفاوت، بی مسئولیت، راحت طلب و بی کفایت هستند.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۶- انسان باید همه کارها را بدون عیب و نقص انجام دهد.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۷- برای این که کارها را بدون عیب و نقص انجام دهم، به نظم، مقررات و قاعده احتیاج دارم.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۸- اگر برنامه نداشته باشم، همه کارها به هم می‌ریزند.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۴۹- ممکن است هرگونه نقصی در کار به یک فاجعه منجر شود.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۵۰- همیشه و در همه حال باید به بالاترین معیارها، پایبند بود و گرنه همه کارها به هم می‌ریزد.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۵۱- باید همیشه هیجانهایم را به طور کامل کنترل کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۵۲- مردم باید کارها را طبق نظر من انجام دهند.
۰	۱	۲	۳	۴	- ۵۳- اگر کارهایم را به بهترین نحو ممکن انجام ندهم، شکست می‌خورم.

کاملاً مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم نه مخالفم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	۵۴- مشاهده هر گونه کم کاری، اشتباه و یا نقصی در کارها، غیرقابل تحمل است.
۰	۱	۲	۳	۴	۵۵- توجه به جزئیات، بسیار مهم است.
۰	۱	۲	۳	۴	۵۶- غالباً شیوه عملکرد من، بهترین شکل انجام یک کار است.
۰	۱	۲	۳	۴	۵۷- من باید مواطن خودم باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	۵۸- به زور متولّ شدن یا کلک زدن، بهترین سیاست است.
۰	۱	۲	۳	۴	۵۹- مادر جنگل زندگی می‌کنیم و طبق قانون جنگل، افراد قوی‌تر زنده می‌مانند.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۰- اگر نتوانم بر دیگران تسلط پیدا کنم، آن‌ها این کار را می‌کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۱- لازم نیست که به عهدمان وفا کنیم یا به تعهداتمان با دیگران احترام بگذاریم.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۲- دروغ گفتن و فریب دادن دیگران تا زمانی که گیر نیفتاده‌اید، کار خوبی است.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۳- با من عادلانه رفتار نشده است و من حق دارم هر طور که می‌توانم، حق خودم را بگیرم.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۴- مردم ضعیف‌اند و حقشان این است که تحت کنترل باشند.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۵- اگر دیگران را وادار به انجام کاری نکنیم، آن‌ها به تو امر و نهی می‌کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۶- باید مسئولیت کارهایی را قبول کنم که بتوانم از زیربار آن‌ها شانه خالی کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۷- نظر دیگران درباره من اصلاً اهمیتی ندارد.
۰	۱	۲	۳	۴	۶۸- برای بدست آوردن چیزی که می‌خواهم، حاضرم دست به هر کاری بزنم.

فرم ۷-۱. پرسشنامه باورهای فردی (ادامه)

۹۱

کاملاً مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم نه مخالفم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	۶۹- چون می‌توانم از عواقب کارها فرار کنم، پس نباید در مورد پیامد ناگوار کارهایم، نگران باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۰- اگر مردم نمی‌توانند از خودشان مراقبت کنند، مشکل خودشان است.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۱- من آدم منحصر بفردی هستم.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۲- از آنجاییکه یک سروگردان از دیگران بالاتر هستم، پس سزاوار رفتار و امتیازات خاصی می‌باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۳- لازم نیست آزادی عمل خود را در قبال مقرراتی که دیگران اجرا می‌کنند، محدود کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۴- خیلی مهم است که مورد تحسین، قدرشناصی و احترام دیگران قرار بگیرم.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۵- اگر دیگران به مقام و منزلت من احترام نگذارند، باید مجازات شوند.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۶- دیگران باید نیازها و خواسته‌های مرا برآورده سازند.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۷- دیگران باید بدانند که من آدم خاص و منحصر بفردی هستم.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۸- برای من غیرقابل تحمل است، اگر طبق شان و منزلتم با من رفتار نشود و آنچه را که مستحق هستم، دریافت نکنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۷۹- دیگران سزاوار این همه ارزش و احترام نیستند.
۰	۱	۲	۳	۴	۸۰- دیگران حق ندارند از من انتقاد کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۸۱- نیازها و خواسته‌های هیچ کسی نباید مانع برآورده شدن نیازها و خواسته‌های من شود.
۰	۱	۲	۳	۴	۸۲- از آنجایی که من خیلی باستعداد هستم، دیگران نباید مانع پیشرفت من بشوند.
۰	۱	۲	۳	۴	۸۳- فقط افرادی که مثل من استعداد درخشانی دارند، می‌توانند مرادرک کنند.

فرم ۷-۱. پرسشنامه باورهای فردی (ادامه)

۹۲

کاملاً مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم نه مخالفم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	-۸۴- برای به دست آوردن خواسته‌های مطلوب، دلایل کافی دارم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۸۵- فردی جذاب و دوست داشتنی هستم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۸۶- برای این‌که خوشحال و خوشبخت باشم، دیگران باید به من توجه کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	-۸۷- اگر نتوانم دیگران را سرگرم کنم و آن‌ها را تحت تاثیر قرار دهم، پس آدم بی‌ارزشی هستم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۸۸- اگر مردم را سرگرم نکنم، پس مرا دوست نخواهند داشت.
۰	۱	۲	۳	۴	-۸۹- اگر دیگران را بخندانم و باعث شادی آن‌ها بشوم، می‌توانم به خواسته‌هایم دست پیدا کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۰- اگر دیگران خیلی محترمانه با من رفتار نکنند، آدمهای پستی هستند.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۱- اگر مردم مرا فراموش کنند، خیلی وحشتناک است.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۲- باید مرکز توجه همه باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۳- نیازی نیست که خیلی درباره موضوعی ناراحت شوم یا فکر کنم، بلکه می‌توانم به کمک احساس درونی ام آن را انجام دهم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۴- اگر مردم را سرگرم کنم، به نقاط ضعفم توجه نمی‌کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۵- تحمل خستگی و بی‌حوصلگی راندارم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۶- اگر احساس کنم که دوست دارم کاری را انجام دهم، باید حتماً آن را انجام دهم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۷- مردم فقط وقتی به من خیلی توجه می‌کنند که بیش از حد انتظارشان باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	-۹۸- احساسات و شهود خیلی مهم‌تر از تفکر منطقی و برنامه‌ریزی هستند.

کاملاً مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم	نه مخالفم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	۹۹	- اصلاً مهم نیست که دیگران در مورد من چی فکر می‌کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۰	- برای من خیلی مهم است آزاد و مستقل از دیگران باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۱	- وقتی کارهایم را به تنها‌یی انجام می‌دهم، بیشتر لذت می‌برم تا وقتی با دیگران انجام می‌دهم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۲	- اغلب موقع وقته تنها باشم، راحتم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۳	- نظر دیگران در تصمیم‌گیری‌های من بی‌تأثیر است.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۴	- برقراری روابط صمیمانه با دیگران، برای من اصلاً مهم نیست.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۵	- در زندگی، برای خودم اهداف و معیار خاصی دارم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۶	- برای من، حفظ حریم خصوصی در زندگی، خیلی مهم‌تر از برقراری رابطه نزدیک با دیگران است.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۷	- اصلاً مهم نیست که دیگران به چه چیزی فکر می‌کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۸	- بدون کمک دیگران از عهده انجام کارهایم برمی‌آیم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۰۹	- بهتر است تنها باشم تا این‌که اسیر رابطه با دیگران شوم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۰	- نباید به دیگران اعتماد کرد.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۱	- دیگران تا زمانی می‌توانند برای من مفید باشند که با آن‌ها رابطه نزدیک نداشته باشم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۲	- برقراری رابطه با دیگران، کارها را به هم می‌ریزد و مخل آزادی فرد است.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۳	- نمی‌توانم به دیگران اعتماد کنم.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۴	- هر کاری دیگران می‌کنند، یک انگیزه پنهانی دارد.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۵	- اگر حواسم جمع نباشد، دیگران سعی می‌کنند از من سوءاستفاده کنند یا مرادست بیندازند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۶	- من باید در تمام موقع، مراقب خودم باشم.

فرم ۷-۱. پرسشنامه باورهای فردی (ادامه)

۹۴

کاملاً مخالفم	کمی موافقم	نه موافقم نه مخالفم	خیلی موافقم	کاملاً موافقم	
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۷- اغلب اوقات مردم عمدتاً می خواهند مرا اذیت کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۸- دیگران تنها زمانی دوستانه رفتار می کنند که قصد سوءاستفاده داشته باشند. (سلام گرگ بی طمع نیست).
۰	۱	۲	۳	۴	۱۱۹- اگر به دیگران فرصت بدhem، از من سوءاستفاده می کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۲۰- اغلب مردم، نامهربان هستند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۲۱- دیگران عمدتاً سعی می کنند مرا تحقیر کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۲۲- اغلب اوقات، دیگران عمدتاً می خواهند مرا اذیت کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۲۳- نباید به دیگران اجازه بدhem که فکر کنند می توانند از مكافایت بدرفتاری با من قسر در بروند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۲۴- اگر دیگران چیزی در مورد من بدانند، از این اطلاعات علیه من استفاده می کنند.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۲۵- دیگران اغلب چیزی می گویند، ولی منظورشان چیز دیگری است.
۰	۱	۲	۳	۴	۱۲۶- فردی که با او رابطه نزدیک دارد، می تواند بی وفا و خائن باشد.

نام: خانوادگی: تاریخ آزمونگری: تاریخ نمره‌گذاری:

بیماران غیر مبتلا به اختلالات شخصیت	بیماران مبتلا به اختلالات شخصیت	نمره Z	نمره خام	خرده مقیاس‌های پرسشنامه باورهای فردی
-۰/۶۹	-۰/۶۲		$\frac{۱۸/۸}{۱۰/۹} =$	اجتنابی (سوال ۱ تا ۱۴)
-۰/۴۹	-۰/۸۳		$\frac{۱۸/۸}{۱۱/۸} =$	وابسته (سوال ۱۵ تا ۲۸)
-۰/۳۸	داده‌ای وجود ندارد.		$\frac{۱۹/۳}{۱۰/۵} =$	منفعل - پرخاشگر (سوال ۲۹ تا ۴۲)
-۰/۵۱	-۰/۳۱		$\frac{۲۲/۷}{۱۱/۵} =$	وسواسی - اجباری (سوال ۴۳ تا ۵۶)
-۰/۱۸	-۰/۳۱		$\frac{۹/۳}{۶/۸} =$	ضداجتماعی (سوال ۵۷ تا ۷۰)
-۰/۳۸	-۱/۱		$\frac{۱۰}{۷/۶} =$	خودشیفته (سوال ۷۱ تا ۸۴)
-۰/۲۹	داده‌ای وجود ندارد.		$\frac{۱۴}{۹/۳} =$	نمایشی (سوال ۸۵ تا ۹۸)
-۰/۱۴	داده‌ای وجود ندارد.		$\frac{۱۶/۳}{۸/۶} =$	اسکیزوئید (سوال ۹۹ تا ۱۱۲)
-۰/۵۵	-۰/۵۱		$\frac{۱۴/۶}{۱۱/۳} =$	پارانوئید (سوال ۱۱۳ تا ۱۲۶)

توجه: نمرات Z براساس نمونه‌ای ۷۵۶ نفری از بیماران بدست آمده است که همزمان چندین تشخیص داشته‌اند.

طرح واره‌ها چه هستند؟

ما به این نتیجه رسیدیم که عوامل مختلفی باعث ایجاد و تداوم افسردگی، اضطراب و عصبانیت می‌شوند. ما این عوامل را تحت عنوان طرح واره‌ها می‌شناسیم. طرح واره‌ها را می‌توان به عنوان نگرشاهی زیرینایی تعریف کرد که از طریق آن‌ها به خود و دنیای اطرافمان نگاه می‌کنیم. به عنوان مثال، محتوای طرح واره‌های افسردگی‌زا، فقدان، محرومیت و شکست هستند. طرح واره‌های اضطراب‌آور بیشتر با تهدید یا ترس از شکست مشخص می‌شوند و درون‌مایه طرح واره‌های خشم برانگیز نیز با زیر پا گذاشتن قوانین، آسیب و خفت همراه هستند. پژوهشها نشان می‌دهد که درون‌مایه‌های زیرینایی [طرح واره‌های] افسردگی، اضطراب و خشم با یکدیگر تفاوت دارند.

هر کدام از ما از طریق الگوهای فکری به تجارت‌مان نگاه می‌کنیم. ممکن است فردی بیش از حد به دنبال پیشرفت باشد، در حالی که فرد دیگری، بیشتر فکرشن درگیر طرد نشدن از سوی دیگران باشد و نفر دیگر ممکن است از رها شدن بترسد. مثلاً فرض کنید طرح واره شما - مشکل یا آسیب‌پذیری خاص شما - به پیشرفت ربط دارد. این طرح واره می‌تواند کارهای شما را خوب پیش ببرد، اما وقوعی که پای پیشرفت به میان می‌آید به شما آسیب می‌رساند، چون شما به موفقیت نیاز زیادی دارید و نمی‌خواهید قبول کنید که شکست نیز جزیی از زندگی است. ممکن است اثرات محرّب این طرح واره در حوزه کاری شما، باعث شود آدم شکست خورده‌ای (یا آدم معمولی که در نظر شما مساوی است با شکست) جلوه کنید که نتیجه آن افسردگی و اضطراب است.

یا مثلاً فرض کنید طرح واره شما به مسئله رهاسنگی ربط دارد. بنابراین ممکن است نسبت به هر گونه علامت حاکی از طردشدن یا تنها ماندن حساسیت پیدا کنید. زمانی که روابط شما خوب پیش می‌رود، نگرانی خاصی ندارید. اما به دلیل وجود این طرح واره، دائم نگرانید که مبادا تنها شوید یا دیگران شما را طرد کنند. اگر در روابط‌تان مشکل پیدا کنید، افسرده می‌شوید، به دلیل این که نمی‌توانید تنها‌یی را تحمل کنید.

طرح واره‌ها را چگونه جبران می‌کنیم؟

اگر طرح واره شما به حوزه خاصی ربط داشته باشد، احتمالاً تلاش می‌کنید آن را جبران کنید. به عنوان مثال، اگر طرح واره شکست در ذهن شما شکل گرفته باشد، احتمالاً با سخت کوشی زیاد، کار خواهید کرد و تلاش می‌کنید تا احساس حقارت خود را جبران کنید یا این که معیارهای بلندپروازانه‌ای برای خودتان در نظر می‌گیرید. ممکن است این طرح واره‌ها را با مته به خشخشان گذاشتن دائم به کارتان، جبران کنید. در نتیجه، ممکن است این برداشت در دیگران ایجاد شود که شما زیاد کار می‌کنید. ممکن است استراحت کردن برای شما مشکل باشد، چون نگرانید به اندازه کافی کار نکنید یا برخی کارها را ناقص انجام دهید و یا این که با استراحت کردن، انگیزه خود را از دست بدهید.

اگر طرح‌واره رهاسنگی در ذهن شما نقش بسته باشد، ممکن است دست رد به سینه کسانی بزندید که به شما پیشنهاد ازدواج می‌دهند و از این طریق طرح‌واره خود را جبران کنید. می‌ترسید جسارت نشان بدھید، چون می‌ترسید دیگران شما را تنها بگذارند. ممکن است مدام از همسرتان اطمینان خاطر بخواهید تا بتوانید احساس امنیت کنید، اما این اطمینان‌بخشی‌ها نمی‌توانند زیاد مؤثر واقع شوند. شما همیشه نگرانید که نامزدان شما را تنها خواهد گذاشت. یکی دیگر از راه‌های احتمالی جبران طرح‌واره رهاسنگی، این است که درگیر ارتباط با کسانی شوید که نیازهای شما را ارضاء نمی‌کنند. اما با این حال مشتاق ادامه دادن این روابط هستید چون نمی‌خواهید تنها بمانید. همان طور که دیدید تلاش برای جبران طرح‌واره‌های زیربنایی در ذات خودش می‌تواند مشکل آفرین و دردسرساز باشد.

جبران ممکن است باعث شود نیازهایتان را نادیده بگیرید، با تلاش زیاد کار کنید، در روابطی درگیر شوید که آخر و عاقبت خوشی ندارند، نگران شوید، توقع اطمینان‌خاطر داشته باشید یا رفتارهایی انجام دهید که برای شما دردسرساز شوند. نکته مهم این است که جبران طرح‌واره‌ها باعث بهبودی طرح‌واره‌های زیربنایی نمی‌شود. به عنوان مثال، جبران افراطی ممکن است هیچ گاه باعث نشود، در نگرش‌ها و برداشتهای خودتان شک کنید. در نتیجه، هیچ گاه طرح‌واره شما تغییر نخواهد کرد. طرح‌واره آماده است که با وقوع حوادثی خاص در ذهن شما فعال شود. چون دست به جبران افراطی می‌زنید، طرح‌واره هیچ گاه تغییر نخواهد کرد.

چگونه از روپروردیدن با طرح‌واره‌یمان اجتناب می‌کنیم؟

یکی دیگر از فرآیندهای مشکل‌ساز، "اجتناب طرح‌واره" است. تلاش می‌کنید از روپروردیدن با مشکلاتی که طرح‌واره شما را فعال می‌کند، اجتناب کنید. فرض کنید طرح‌واره شکست‌خورده‌گی، بی‌کفایتی و نالایقی در ذهن شما شکل گرفته باشد. یکی از راه‌های اجتناب از چنین طرح‌واره‌ای، این است که کارهای چالش آفرین را قبول نکنید یا از همان ابتدا درگیر چنین کارهایی نشوید. فرض کنید طرح‌واره زشت بودن در ذهن شما شکل گرفته باشد، چگونه از روپروردیدن با این طرح‌واره اجتناب می‌کنید؟ ممکن است از آشنا شدن با کسانی که احتمالاً دست رد به سینه شما می‌زنند، اجتناب کنید. یا ممکن است به دوستانتان زنگ نزنید، چون از قبل فرض کرده‌اید که دیگران شما را دوست ندارند. اگر طرح‌واره رهاسنگی در ذهن شما نقش بسته باشد، از تنها‌یابی می‌ترسید. ممکن است به هیچ کس نزدیک نشوید یا از همان ابتدا، رابطه را بهم بزندید تا بعداً شما را طرد نکنند. این روش‌ها به شما کمک می‌کنند تا از طرح‌واره رهاسنگی، اجتناب کنید.

راه دیگر جبران طرح‌واره‌هایتان، فرار هیجانی است. فرار هیجانی شکل‌های مختلفی دارد از جمله سوء مصرف مواد یا رفتارهای افراطی مثل میگساری، استفاده از دارو برای سرپوش گذاشتن بر احساسات، پرخوری یا حتی برقراری روابط متعدد جنسی. ممکن است فکر کنید که کنار آمدن با این افکار و احساسات،

این قدر در دنیا ک است که همان بهتر از طریق این رفتارهای اعتیادی از شر آن‌ها خلاص شوید. این رفتارها، ترسهای زیرینایی شما را می‌پوشانند و حداقل برای مدتی از طریق پناه بردن به پرخوری یا مشروب یا مصرف دارو، روی این احساسات سرپوش می‌گذارید. البته این کار همیشه با موفقیت همراه نیست و دوباره سروکله احساسات ناخوشایند پیدا می‌شود، چون طرح‌واره‌های زیرینایی شما تغییر نکرده‌اند. جالب این که رفتارهای اعتیادی موجب تقویت و تداوم طرح‌واره منفی شما می‌شود و باعث می‌شوند نسبت به خودتان احساس بدتری پیدا کنید.

طرح‌واره‌ها از کجا می‌آیند؟

طرح‌واره‌های منفی را در طی تعامل با والدین، دوستان، خواهر و برادر و همسرمان یاد می‌گیریم. والدین در شکل‌گیری طرح‌واره‌ها نقش داشته‌اند. ممکن است والدین در شما این احساس را بوجود آورده‌اند که آدم خوبی نیستید، مگر این که از همه برتر باشید. ممکن است به شما گفته باشند خیلی چاق و زشت هستید یا شما را با بچه‌هایی مقایسه کرده‌اند که کارشان را بهتر از شما انجام می‌دادند. ممکن است شما را به خاطر نیازهایتان، احمق و بی‌عقل خطاب کرده‌اند. ممکن است بیش از حد در کار شما دخالت کرده‌اند یا خیلی به شما دستور داده‌اند. حتی ممکن است شما را تهدید به رهایی و قتل کرده باشند. والدین از این طریق در ذهن بچه‌هایشان طرح‌واره‌های منفی را تلقین می‌کنند.

بعضی افراد با مرور خاطرات خود متوجه شوند که والدینشان چگونه این طرح‌واره‌های منفی را در ذهنشان کاشته‌اند. رفتارها یا حرف‌های والدین باعث می‌شود در ذهن کودکان طرح‌واره‌هایی شکل بگیرند. لطفاً دقت کنید که این حرف‌های والدین ممکن است چنین طرح‌واره‌هایی را در ذهن فرزندان شکل بدهد: ۱. "تو می‌توانی بهتر عمل کنی. چرا در امتحان نمره ۲۰ نگرفتی؟" چنین تجارت و حرف‌هایی باعث شکل‌گیری طرح‌واره کمال‌گرایی می‌شوند.

۲. "بدنت خیلی چاق است و صدایت هم زشت و نکره است" چنین تجارت و حرف‌هایی باعث شکل‌گیری طرح‌واره‌های نقص و زشتی می‌شوند.

۳. "پسرعمه‌ات در دانشگاه هاروارد قبول شد. چرا نمی‌توانی مثل او باشی؟" چنین تجارت و حرف‌هایی باعث شکل‌گیری طرح‌واره بی‌کفایتی می‌شوند.

۴. "چرا همیشه گله و شکایت می‌کنی؟ نمی‌بینی چقدر گرفتارم؟" چنین تجارت و حرف‌هایی باعث شکل‌گیری طرح‌واره ایثارگری می‌شوند.

۵. "از دست تو فرار می‌کنم تا ببینم تنها ی چه خاکی روی سرت می‌ریزی؟" چنین تجارت و حرف‌هایی باعث شکل‌گیری طرح‌واره‌های رهاسنگی و وابستگی می‌شوند.

ممکن است افراد دیگری غیر از والدینتان نیز در شکل‌گیری طرح‌واره‌ها سهیم باشند. شاید برادر یا خواهرتان با شما بدرفتاری کرده و در شما طرح‌واره‌های طرد شدگی، بدبختی و کنترل شدگی شکل گرفته باشد. یا شاید همسرتان به شما گفته که زیبا نیستید و همین امر منجر به شکل‌گیری طرح‌واره‌های جذاب نبودن، بی‌ارزشی و دوست‌نداشتنی بودن در ذهن شما شده است. حتی گاهی اوقات طرح‌واره‌ها را از طریق عوامل فرهنگی درونی‌سازی می‌کنیم، مثل فکر این که لاغری و خوشکلی معیار بدن خوب است، یا مرد واقعی کسی است که موفق و پولدار باشد و بتواند رابطه جنسی کامل و بی‌عیب و نقصی برقرار کند. این افسانه‌های فرهنگی، طرح‌واره‌های کمال‌گرایی، برتری طلبی، بی‌کفایتی و نقص را تقویت می‌کنند.

درمان می‌تواند چه کمکی به شما بکند؟

شناخت درمانی می‌تواند به چند طریق به شما کمک کند:

- یاد می‌گیرید طرح‌واره‌هایتان را بشناسید.
- یاد می‌گیرید چگونه طرح‌واره‌هایتان را جبران می‌کنید یا از آن‌ها اجتناب می‌نمایید.
- یاد می‌گیرید طرح‌واره‌ها چگونه از طریق تصمیم‌ها و تجارت شما تقویت می‌شوند و تداوم می‌یابند.
- یاد می‌گیرید که چه طوری طرح‌واره‌ها در ذهن شما شکل گرفته‌اند.
- یاد می‌گیرید چگونه با طرح‌واره‌های منفی تان چالش کنید و آن‌ها را تغییر دهید.
- یاد می‌گیرید چگونه طرح‌واره‌های جدیدتر، انطباقی‌تر و مثبت‌تری در ذهنتان ایجاد کنید.

فرم ۷-۳. اجتناب و جبران طرح‌واره

۱۰۰

به ستون سمت راست دقت کنید. کدام یک از این طرح‌واره‌ها برای شما آشنا هستند؟ پس از مشخص کردن طرح‌واره یا طرح‌واره‌های خود، شیوه اجتناب یا جبران آن را در ستون سمت چپ بنویسید. برای مثال، مردی که فکر می‌کرد بدن ضعیفی دارد، به وزنه برداری خیلی علاقمند بود و سعی داشت کاراته را یاد بگیرد (جبران). زنی که فکر می‌کرد واقعاً باهوش نیست (بی‌کفایتی) در مدرسه با سخت کوشی زیاد کار می‌کرد (جبران). زنی دیگر که نمی‌توانست به دیگران اعتماد کند، از گذاشتن قرار و مدار فرار می‌کرد (اجتناب). دقت کنید که چطوری با طرح‌واره‌های شخصیت‌ان کنار می‌آید. حتی می‌توانید طرح‌واره‌های شخصی دیگری را در ستون سمت راست اضافه کنید.

طرح‌واره‌های شخصی	کارهایی که برای اجتناب یا جبران طرح‌واره انجام می‌دهم.
من آدم بی کفایت و نالایقی هستم.	
من آدم درمانده‌ای هستم.	
من آدم ضعیفی هستم.	
از نظر جسمی خیلی ضعیف هستم.	
به دیگران اعتماد ندارم.	
آدم بی مسئولیتی هستم.	
آدم بی اخلاق و شیطان صفتی هستم.	
دیگران در حق من اجحاف می‌کنند.	
نقاط ضعف زیادی دارم.	
از همه کم هوش‌تر هستم.	
آدم بدینختی هستم.	
آدم شلخته‌ای هستم.	
هیچ کس مرادوست ندارد.	
هیچ کس از من خوشش نمی‌آید.	
ساختم طرح‌واره‌ها	

۴-۷. انگیزه آفرینی برای تغییر طرح وارد

1

تغییر طرح واره، نیازمند تمرین مداوم و تلاش پیگیرانه است. این کارگاهی اوقات باناراحتی‌هایی همراه است. اگر چه قصد تغییر طرح واره را دارید، ولی طرح واره چوب لای چرخ شما می‌گذارد و سنگ‌های بزرگی پیش پای شما می‌گذارد. برای افزایش انگیزه خود در چالش با طرح واره‌ها باید به این مسئله فکر کنید که تغییر طرح واره‌های منفی شما، چه جنبه‌های مثبت و چه جنبه‌های منفی به همراه دارد؟

فرم ۷-۵. خاطرات اوّلیه‌ای که باعث شکل‌گیری طرح‌واره‌ها شده‌اند

۱۰۴

قصد داریم خاطرات اوّلیه شما را بررسی کنیم که باعث شکل‌گیری طرح‌واره‌های شما شده‌اند. اتفاقی ساکت را انتخاب کنید. حواس‌تان را به طور کامل جمع کنید. چشم‌های خود را بیندید و به بدترین طرح‌واره خود فکر کنید. طرح‌واره‌تان را در ذهن خود تکرار کنید، مثل: "هیچ کس مرا دوست ندارد" یا "من بسی کفایتم". احساسات ناشی از طرح‌واره را تجربه کنید. احساسها را اغراق آمیز جلوه دهید. وقتی که این احساسها و افکار فعال شدند، تلاش کنید تجاری را به خاطر بیاورید که همین احساسات و افکار را در شما به وجود آورده‌اند. سعی کنید خاطرات را با جزئیات کامل به یاد بیاورید. چه اتفاقی افتاد؟ چه افرادی در آنجا بودند؟ چه کاری کردند؟ به احساسهای جسمی (مثل "تنش، ضربان قلب، داغ شدن پوست" و...)، هیجانها (مثل "خشم، درماندگی، وحشت، ناراحتی" و غیره) و افکار مرتبط با این تصویر ذهنی دقّت کنید. سپس چشم‌هایتان را باز کنید و تجربه خود را در این فرم ثبت کنید.

طرح‌واره شخصی	خاطره اوّلین باری که این افکار و عواطف را تجربه کردم.	چه احساسهای جسمی، عواطف و افکاری همراه با این خاطره تجربه کردم؟

فرم ۷-۶. نوشتن نامه به کسی که طرح واره را در ذهن شما شکل داده است.

به فرد (یا افرادی) که باورهای منفی را ذهن شما شکل است، نامه‌ای بنویسید. جرأتمندانه و قوی عمل کنید. به آن‌ها بگویید که چرا در مورد شما اشتباه می‌کردند و چرا دیدگاه شما با آن‌ها فرق دارد. به آن‌ها بگویید که حق دارید از خودتان دفاع کنید. به آن‌ها بگویید که چه طوری باعث شکست شما شده‌اند. هرگونه فکر یا احساسی را که در حین انجام این تمرین تجربه کردید، در پایین فرم بنویسید.

نامه جسارتمندانه به کسی که طرح واره‌های منفی را در ذهن شما شکل داده است:

افکار یا احساساتی که در حین نوشتن نامه تجربه کردید:

فرم ۷-۷. چالش با طرح‌واره‌های شخصی

۱۰۴

تکنیک	پاسخ
طرح‌واره شخصی شما چیست؟	
طرح‌واره خود را تعریف کنید؟	
چقدر به طرح‌واره اعتقاد دارید؟ (۰ تا ۱۰۰ درصد).	
این طرح‌واره چه هیجانهایی در شما ایجاد می‌کند؟	
چه موقعیت‌هایی طرح‌واره شما را فعال می‌کند؟	
مزایا و معایب طرح‌واره	مزایا: معایب:
شواهد تاییدکننده و ردکننده طرح‌واره	تاییدکننده: ردکننده:
اگر فرد دیگری این طرح‌واره را داشت، به او چه توصیه‌ای می‌کردید؟	
چرا این طرح‌واره غیرواقع‌بینانه است؟	ویژگی‌های خود در قالب پیوستار (۰ تا ۱۰۰ درجه‌بندی کنید. و نه در قالب تفکر همه یا هیچ
برخلاف طرح‌واره عمل کنید [طرح‌واره سیزی] (چه کاری می‌توانید انجام دهید که دقیقاً برخلاف طرح‌واره شما باشد؟)	
میزان اعتقادتان به طرح‌واره را دوباره درجه‌بندی کنید. (۰ تا ۱۰۰ درصد)	

اگر در ذهن شما طرح واره مثبت تری شکل بگیرد، چه تغییری در رفتارها و تصمیم‌های شما بوجود می‌آید؟

در صورت شکل‌گیری طرح وارهای مثبت تر، چه کار متفاوتی انجام می‌دادم؟	حوزه‌های زندگی، تصمیم‌ها و رفتارها
	تحصیل
	فرصت‌های شغلی
	عملکرد شغلی
	اهمالکاری
	دوستان
	روابط اجتماعی
	روابط صمیمی
	سلامتی
	ورزش
	پول
	خانه
	سایر حوزه‌ها

فرم ۷-۹. اثرات طرح واره مثبت من

۱۰۶

طرح واره جدیدی که در ذهن من شکل گرفته است: من آدم.....

حوزه‌های زندگی، تصمیم‌ها و رفتارها	چه اتفاقات متفاوتی در آینده برای من رخ خواهد داد؟
تحصیل	
فرصت‌های شغلی	
عملکرد شغلی	
اهمالکاری	
دوستان	
روابط اجتماعی	
روابط صمیمی	
سلامتی	
ورزش	
پول	
خانه	
سایر	

فرم ۱.۸. فرم ثبت هیجان‌ها

۱۰۷

نوع هیجان	شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه شنبه	چهارشنبه	پنج شنبه	جمعه
خوشحالی							
علاوه‌مندی							
محبت							
دوستی							
دلسوزی							
دلانگیز							
غرور							
اعتماد							
رنجش خاطر							
ناراحتی							
تأسف							
تحریک‌پذیری							
دلخوری							
تنفر							
خفت							
شرمندگی							
گناه							
غبطه							
حسادت							
اضطراب							
ترس							
سایر هیجان‌ها							

تا جای ممکن خاطره خود را با جزئیات کامل بنویسید:

وقتی که داستان را می‌نوشتید، چه احساس یا هیجانی داشتید؟

در حال حاضر وقتی به این داستان فکر می‌کنید، چه افکاری به ذهنتان خطور می‌کنند؟

کدام بخش از داستان (چه خاطراتی) برای شما خیلی دردناک بود؟ چرا؟

بعد از نوشتن این داستان چه احساسی داشتید؟

فرم ۸۳. شناسایی گره‌های کور

۱۰۹

چه افکار یا احساساتی در حین آشکار شدن این گره‌های کور، تجربه کردید؟	کدام بخش از داستان شمارا خیلی ناراحت کرد؟ این بخش‌ها را گره‌های کور می‌گویند.	تا جای ممکن داستان یا تصویر ذهنی را با جزئیات کامل بنویسید.

فرم ۸۴. مقیاس طرح وارهای هیجانی لیهی

۱۱۰

شما چگونه با احساسات و هیجانهای خود کنار می‌آید. با احساسهایی مثل خشم، غم، اضطراب یا تمايلات جنسی به چه نحوی مقابله می‌کنید. هر کسی ممکن است به گونه‌ای خاص با هیجانهای خود مقابله کند، بنابراین پاسخ درست یا غلطی وجود ندارد. لطفاً هر گزینه را دقیق بخوانید و نحوه کنار آمدن خود با احساسهایتان را در طی ماه گذشته، درجه بندی کنید.

کاملاً درست	تقریباً درست	بیشتر درست	بیشتر غلط	تقریباً غلط	کاملاً غلط	
						۱. وقتی ناراحت هستم، سعی می‌کنم موضوع را از چشم انداز دیگری نگاه کنم.
						۲. وقتی احساس کلافگی می‌کنم، به این مسئله فکر می‌کنم که چرا این احساس برای من مهم نیست.
						۳. اغلب فکر می‌کنم درگیر احساساتی هستم که دیگران آنها را تجربه نمی‌کنند.
						۴. تجربه برخی از احساسات، اشتباه است.
						۵. چیزهایی درباره خودم می‌دانم که اصلاً از آنها سر در نمی‌آورم.
						۶. من معتقدم که باید به خودم اجازه بدهم تا با گریه کردن، احساساتم تخلیه شود.
						۷. اگر به خودم اجازه تجربه برخی از احساسات را بدهم، می‌ترسم کنترلم را از دست بدهم.
						۸. دیگران احساسات مرادرک می‌کنند و می‌پذیرند.
						۹. شما نباید به خودتان اجازه بدھید برخی از احساسات (مثل "احساس جنسی یا احساس عصبانیت") را تجربه کنید.
						۱۰. سر در نمی‌آورم، چه احساسی دارم.
						۱۱. اگر دیگران تغییر کنند، احساس خوبی پیدا می‌کنم.
						۱۲. فکر می‌کنم احساساتی دارم که اصلاً از آنها آگاه نیستم.

کاملاً درست	تقریباً درست	بیشتر درست	غلط	تقریباً غلط	کاملاً غلط	
						۱۳. گاهی اوقات می ترسم اگر به خودم اجازه بدهم احساسات شدیدی پیدا کنم، این احساسات از بین نرونده همچنان ادامه پیدا کنند.
						۱۴. به خاطر احساسات شرمنده ام.
						۱۵. وقایعی که باعث ناراحتی دیگران می شود، مرا ناراحت نمی کند.
						۱۶. هیچ کس به طور واقعی به احساسات من اهمیت نمی دهد.
						۱۷. برای من مهم است که منطقی و اهل عمل باشم تا این که احساساتی باشم و هیجانهای خود را بروز دهم.
						۱۸. نمی توانم احساسات متناقض (مثل احساس عشق و نفرت هم زمان به یک نفر) را تحمل کنم.
						۱۹. حساس تر از دیگران هستم.
						۲۰. تلاش می کنم تا هر چه سریعتر از شر احساسات ناخوشایند خلاص شوم.
						۲۱. وقتی احساس ناراحتی می کنم، سعی می کنم تا به موضوع مهمتری در زندگی ام (مثل چیزهای ارزشمند) فکر می کنم.
						۲۲. وقتی احساس ناراحتی یا غمگینی می کنم، ارزشهایم را زیر سوال می برم.
						۲۳. احساس می کنم می توانم احساساتم را راحت بیان کنم.
						۲۴. اغلب به خودم می گویم "کجا کارم اشتباه است؟"
						۲۵. فکر می کنم آدم سطحی نگری هستم.

کاملاً درست	تقریباً درست	بیشتر درست	غلط	تقریباً غلط	کاملاً غلط	
						۲۶. می خواهم دیگران را متقاعد کنم با آن چیزی که احساس می کنم، متفاوتم.
						۲۷. نگرانم که نتوانم احساساتم را کنترل کنم.
						۲۸. مجبورید از خودتان در مقابل برخی احساسات دفاع کنید.
						۲۹. احساسات شدید خیلی زود از بین می روند.
						۳۰. نمی توانید بر اساس احساساتتان به این نتیجه برسید که چه چیزی برایتان خوب است.
						۳۱. من نباید برخی از احساسات را تجربه کنم.
						۳۲. اغلب، هیجانها را تجربه نمی کنم، مثل این که هیچ احساسی ندارم.
						۳۳. فکر می کنم احساسات غیرعادی و عجیب و غریب هستند.
						۳۴. دیگران باعث می شوند احساسات ناخوشایندی در من بوجود بیاید.
						۳۵. وقتی که درباره کسی احساسات تعارض آمیز دارم، آشفته و سردرگم می شوم.
						۳۶. وقتی که ناراحتم، سعی می کنم به موضوع دیگری فکر کنم یا کار دیگری انجام بدهم.
						۳۷. وقتی که ناراحتم، می نشینم و مدام به این مسئله فکر می کنم که چقدر احساس بدی دارم.
						۳۸. دوست دارم احساساتم نسبت به دیگران روشن و واضح باشد.
						۳۹. احساسات دیگران شبیه به احساسات من است.
						۴۰. احساساتم را می پذیرم.

فرم ۸۴. مقیاس طرح وارهای هیجانی لیهی (ادامه)

۱۱۳

کاملأ درست	تقریباً درست	بیشتر درست	بیشتر غلط	تقریباً غلط	کاملأ غلط	
						۴۱. فکر می کنم احساسات من شبیه احساسات دیگران است.
						۴۲. به دنبال ارزش‌های بالاتری هستم.
						۴۳. فکر می کنم احساسات فعلی من هیچ ربطی به اشتغال‌های ذهنی من ندارد.
						۴۴. نگرانم اگر بعضی از احساسات خاص را تجربه کنم، ممکن است دیوانه بشوم.
						۴۵. به نظرم نمی‌دانم احساساتم از کجا نشأت می‌گیرند.
						۴۶. فکر می کنم خیلی مهم است که در هر کاری منطقی و خردمندانه عمل کنیم.
						۴۷. دوست دارم احساساتم نسبت به خودم، واضح و شفاف باشد.
						۴۸. به احساسات بدنی خودم خیلی توجه می‌کنم.
						۴۹. نمی‌خواهم هیچ‌کس از احساساتم سر دریاورد.
						۵۰. در عین حال که می‌دانم احساس‌های خاصی دارم، ولی نمی‌خواهم به وجود آن‌ها اذعان کنم.

تایید طلبی^۱

سوال‌های ۴۹، ۱۶، ۸

قابلیت درک^۲

سوال‌های ۴۵، ۳۳، ۱۰، ۵

گناه^۳

سوال‌های ۳۱، ۲۶، ۱۴، ۴

ساده اندیشی درباره هیجان^۴

سوال‌های ۴۷، ۳۸، ۳۵، ۱۸

ارزش‌های بالاتر^۵

سوال‌های ۴۲، ۲۵، ۲۱

کنترل^۶

سوال‌های ۴۴، ۲۷، ۷

بی‌حسی^۷

سوال‌های ۳۲، ۱۵

منطقی^۸

سوال‌های ۳۰، ۴۶، ۱۷

مدّت زمان^۹

سوال‌های ۲۹، ۱۳

توافق^۱

سوال‌های ۳، ۱۹، ۳۹، ۴۱

پذیرش احساسات^۲

سوال‌های ۲، ۹، ۱۲، ۲۰، ۴۰، ۵۰

اندیشناکی^۳

سوال‌های ۱، ۲۴، ۳۶، ۳۷، ۴۸

بیان احساس^۴

سوال‌های ۶، ۲۳

سرزنش^۵

سوال‌های ۱۱، ۳۴

تأییدطلبی

آیا در بین اطرافیان شما کسانی هستند که احساسات شما را پذیرند و درک کنند؟ آیا قواعدی دلخواهی^۱ برای تأییدطلبی دارید؟ آیا دیگران مجبورند با هر چیزی که شما می‌گویید، موافقت کنند؟ آیا هیجانهای خود را با کسانی که انتقادگرند، در میان می‌گذارید؟ آیا هیجانهای دیگران را می‌پذیرید؟ آیا معیارهای دوگانه دارید؟ چرا از معیارهای دوگانه برای قضاوat استفاده می‌کنید؟

قابلیت درک

هیجان‌ها برای شما معنای خاصی دارند؟ آیا می‌توانید برای ناراحتی، اضطراب، خشم یا هر هیجان دیگری که تجربه می‌کنید، دلایلی منطقی بیابید؟ وقتی که ناراحت هستید، به چی فکر (یا "چه تصویری به دهستان می‌آید") می‌کنید؟ چه موقعیتهایی این احساسات را بر می‌انگیزند؟ اگر کس دیگری این حادثه را تجربه کند، ممکن است احساسات متفاوتی داشته باشد؟ اگر فکر کنید که در حال حاضر احساسات خود را درک نمی‌کنید، بعداً راجع به آن‌ها چه فکری می‌کنید؟ از این‌که دیوانه بشوید و کنترل خودتان را از دست بدهید، می‌ترسید؟ آیا حوادث خاصی در دوران کودکی شما را خداه که در حال حاضر این طوری احساس می‌کنید؟

گناه و شرم

چرا فکر می‌کنید که داشتن و ابراز هیجان‌ها حق شما نیست؟ چرا نباید این طوری احساس کنید؟ آیا از داشتن احساسات شرمنده می‌شوید؟ ممکن است دیگران هم در این موقعیت بتوانند همین احساسات را داشته باشند؟ می‌توانید تصوّر کنید که احساس خاصی دارید (مثل "خشم")، ولی طبق آن عمل نمی‌کنید (مثل "بد و بیراه گفتن")؟ چرا بعضی از هیجان‌ها خوبند و بعضی از آن‌ها بد؟ اگر کس دیگری این احساس را داشته باشد، فکر می‌کنید آدم کم ارزشی است؟ اگر یک هیجان ناخوشایند را تجربه کنید، درباره آن چی فکر می‌کنید؟ چی می‌شود اگر هیجان‌ها یا احساسها را پذیرید و آن‌ها به عنوان علایم ناراحتی (مثل "علامت احتیاط، توقف یا چراغ قرمز") در نظر بگیرید؟ آیا تابه‌حال کسی از هیجانهایش صدمه دیده است؟

садگی‌اندیشه درباره هیجان‌ها

فکر می‌کنید که داشتن احساسات پیچیده (مثل "ت Nero و دوست داشتن هم زمان یک نفر") بهنجار است یا نابهنجار؟ داشتن احساسات پیچیده درباره یک نفر برای شما چه معنایی دارد؟ انسان موجود پیچیده‌ایست، چرا نباید احساسات متناقضی داشته باشد؟ توقع این‌که شما فقط یک احساس داشته باشید، چه مشکلاتی به بار خواهد آورد؟

ارزش‌های بالاتر

گاهی اوقات ما به دلیل از دست دادن چیزی که برایمان خیلی مهم است، دچار احساس ناراحتی، اضطراب یا عصبانیت می‌شویم. مثلاً فرض می‌کنیم که شما در باره بهم خوردن یک ارتباط ناراحت هستید. آیا این ناراحتی به این معنا نیست که شما به ارزش صمیمیت و رابطه انسانی، بیشتر پی برده‌اید؟ آیا داشتن این ارزش‌ها نشانگر ویژگی‌های مثبت شما نیستند؟ آیا داشتن ارزش‌های بالاتر به معنای لزوم نامیدی و درماندگی است؟ آیا دوست دارید مثل یک آدم بدین^۱، هیچ‌گونه نظام ارزشی نداشته باشید؟ آیا افراد دیگری هستند که با ارزش‌های شما موافق باشند؟ اگر آن‌ها حرف شمارا تأیید کنند، چه توصیه‌هایی به آن‌ها می‌کنید؟

کنترل

آیا فکر می‌کنید مجبوری‌دید احساسات خود را کنترل کنید تا حوادث ناگواری پیش نیاید؟ اگر نتوانید جلوی احساسات خود را بگیرید، چه اتفاقی می‌افتد؟ آیا سعی کنید احساسهای مهم خود را به شدت کنترل کنید؟ آیا می‌ترسید که احساسات شدید نشانه‌ای از ناگواربودن حوادث احتمالی باشند؟ ممکن است در اثر از دست دادن کنترل احساسات، دیوانه شوید؟ آیا کنترل خود را به طور کامل از دست می‌دهید؟ آیا بین کنترل کردن احساسات خود، با اعمال خود تفاوتی قابل هستید؟

بی‌حسی

آیا موقعیت‌هایی وجود دارد که باعث شود شما ماتantan ببرد؟ آیا تابه حال پیش آمده که هیچ‌گونه احساسی نداشته باشید؟ موقعیت‌هایی وجود دارد که بیشتر مردم را ناراحت کند، اما باعث ناراحتی شما نشود؟ آیا مردم فکر می‌کنند که شما احساساتتان را فرو می‌خورید؟ آیا دیگران به شما گفته‌اند آدم بی‌احساسی هستید؟ آیا احساسات شدید را تجربه می‌کنید؟ آیا تابه حال احساسات شدیدی داشتید که نتوانید آن‌ها را کنترل کنید؟

آیا تابه حال احساس کرده‌اید که می‌خواهید گریه کنید، اما خودتان را کنترل کنید؟ اگر به خودتان اجازه بدید چنین احساساتی را تجربه کنید، چه افکاری به ذهبتان خطور می‌کند؟ آیا برای خلاص شدن از شرّ احساسات شدید، به مشروب پناه می‌برید، مواد مصرف می‌کنید یا پرخوری می‌کنید؟

عقلانیت (هیجان سیزی)

آیا فکر می‌کنید که آدم باید همیشه منطقی و عقلانی باشد؟ اگر منطقی و عقلانی نباشد، چه نگرانی‌هایی برای شما بوجود می‌آید؟ آیا فکر می‌کنید آدم‌های منطقی و عقلانی برترند؟ آیا در گذشته اتفاقی رخ داده که شما در مقابل آن

منطقی و عقلانی عمل نکنید؟ ممکن است بعضی از تجارب منطقی و عقلانی نباشد، اما هیجانی باشند؟ چنین حوالتش رنگ و بوی عقلانی دارند؟ به نظر شما پرداختن به موسیقی، کاری منطقی است؟ آیا هیجانهایتان می‌توانند به شما خبر بدند که چه چیزی به شما صدمه می‌زند؟ یا این‌که چه نیازهایی باید تغییر کنند؟ آیا هیجان‌ها منبع اطلاعاتی مهمی در خصوص نیازها، تمایلات و حتی حقوق انسانی شما هستند؟ آیا کسانی هستند که از شما منطقی‌تر نباشند، ولی زندگی شادتر یا بهتری داشته باشند؟

طول مدت احساسات شدید

آیا می‌ترسید که احساسات شدید شما خیلی طول بکشند؟ آیا قبل احساسات شدید را تجربه کرده‌اید؟ بعد از این‌که چنین احساساتی را تجربه کردید، چه اتفاقی افتاد؟ آیا این احساسات بالاخره به پایان رسیدند؟ چرا آن‌ها به پایان رسیدند؟ احساسات شدید، افت و خیز دارند؟ اگر در جلسه درمان برای شما احساسات شدیدی رخ بدهد، چه اتفاقی خواهد افتاد؟ اگر برای چند دقیقه خیلی کوتاه گریه کنید یا احساس بدی داشته باشد، چه اتفاقی می‌افتد؟ آیا تا به حال شده‌اید که می‌توانید احساسات شدیدتان را بیان کنید و بعدش ناپدید شوند؟ این نگرش چه نفعی برای شما دارد؟

توافق با دیگران

وقتی که دیگران احساس شما را ندارند، دقیقاً چه احساسی به شما دست می‌دهد؟ اگر کس دیگری همان احساس را داشته باشد، درباره او چی فکر می‌کنید؟ چرا فکر می‌کنید که بازی‌ها، فیلمها، رمانها یا داستان برای مردم خیلی هیجانی به نظر می‌رسند؟ آیا فکر می‌کنید که مردم دوست دارند با کسانی ارتباط برقرار کنند که احساساتشان مثل آنهاست؟ آیا مردم ناراحت، عصبانی یا مضطرب می‌شوند؟ آیا طبیعی است که انسان آشفته، خیالپردازی کند؟ آیا ممکن است به خاطر احساسات خود شرمنده شوید و احساسات خود را از کسانی که همین احساس را دارند، پنهان کنید؟

پذیرش یا بازداری

اگر هیجانهای خود را پذیرید، چه اتفاقی می‌افتد؟ طبق هیجان‌ها دست به چه کاری می‌زنید؟ آیا می‌ترسید که اگر هیجانهای خود را نپذیرید، از بین نرونده؟ فکر می‌کنید نپذیرفتن هیجانهایتان باعث می‌شود شما برای تغییر خودتان ترغیب شوید؟ بازداری احساسات چه پیامدهای منفی به همراه دارد؟ آیا به حاطر بازداری احساسات، توجه و انرژی زیادی مصرف می‌کنید؟ بازداری احساسات باعث افزایش آن‌ها می‌شود؟ آیا بین اعتقاد به احساسات خوب و بد، تعارض دارید؟ آیا نادیده گرفتن و قایع ناراحت کننده می‌تواند باعث حل نشدن مشکلات شما شود؟

سبک اندیشاکی در برابر سبک ابزاری

تمرکز افراطی بر احساسهای ناخوشایند چه مزايا و معایي دارد؟ وقتی که به اين مسئله فکر می‌کنيد، چقدر حالتان بد است؟ اغلب چی فکر می‌کنيد و چه احساسی داريد؟ آياتا به حال پيش آمده که گوشهای بنشینيد و به اين مسئله فکر کنيد که کجای کارتان اشتباه بوده است؟ یا چرا اين اتفاق برای من رخ داده است؟ آیا به ناراحتی‌های خود زياد فکر می‌کنيد و دائم يك چيز رادر ذهستان مرور کنيد؟ گاهی اوقات فکر کرده‌ايد که اگر به يك مسئله فکر کنيد، مشکل خود به خود حل شود؟ آیا نگرانيد که نتوانيد افکار استرس‌زا را کنترل کنيد؟ تلاش کنيد هر روز به مدت ۳۰ دقیقه گوشهای بنشينيد و باشدت تمام به نگرانی‌های خود فکر کنيد. تا آن موقع تمام نگرانی‌هایتان را کنار بگذاري. نگرانی‌های خود را به رفتارهایي تبدیل کنيد که قابل اجرا باشند تا بتوانيد مشکلات خود را حل کنيد. وقتی که نگران می‌شويد با انجام کاري یا تلفن زدن به يك دوست و صحبت کردن با او، توجه خود را از افکار نگران‌کننده منحرف کنيد. دقیقاً پيش‌بینی کنيد که چه اتفاقی برای شما رخ می‌دهد؟ آياتا به حال پيش آمده که برخی از پيش‌بینی‌های شما درست از آب در نیایند؟ وقتی که درگیر فرآيند اندیشاکی می‌شويد، می‌توانيد مشکلی را حل کنيد؟ آیا واقعیت‌هایي وجود دارد که شما نخواهید آن‌ها را پذيريد؟

بيان احساس

اگر احساس‌های خود را بيان کنيد، کنترلتان را از دست می‌دهيد؟ یا اين که احساس بدتری پيدا خواهيد کرد؟ احساس بد و ناخوشایند شما چقدر طول خواهد کشيد؟ آیا بيان احساسات می‌تواند به شما در روش‌سازی افکار و سایر احساساتتان کمک کند؟ اگر فقط به بيان احساس فکر کنيد، باعث می‌شود که توجه شما بیشتر به احساس‌ها جلب شود؟ آيادر احساسهای خود غرق شده‌ايد؟ آیا چيزهایي وجود دارد که بتواند توجه شمارا از احساسات دور کند یا باعث حل مشکلات شما شود؟

سرزنش دیگران

حروفها و اعمال دیگران باعث چه احساسی در شما می‌شوند؟ چه افکاري باعث ناراحتی، خشم و اضطراب شما می‌شوند؟ اگر به اين موقعیت‌ها به گونه‌ای دیگر فکر کنيد، چه احساسی پيدا خواهيد کرد؟ آياتا به حال فکر کرده‌ايد که احساسات شما به چگونگی تفكير شما بستگی دارند؟ آیا نيازمند پذيرش، احترام، تحسين از سوي دیگران هستيد؟ تعديل نياز به تاييد طلبی چه مزايا و معایي دارد؟ از کنترل دیگران چه پاداشی می‌گيريد؟ عليرغم حرف دیگران، می‌توانيد چه تجارب پاداش‌دهنده‌ای برای خود تدارک ببینيد؟ آیا تفكیک احساسها از افکارتan برای شما سخت است؟ پذيرش احساساتی مثل خشم، ناراحتی، كنجکاوی، بی‌تفاوتی، برای شما چالش‌زا هستند؟ اين احساسات متفاوت برای شما چه مزايا و معایي در پی دارند؟ در يك موقعیت خاص شما نياز داريد که برای هر کدام از اين احساسات چه تفكري داشته باشيد؟ چه طوری می‌توانيد جرأتمدانه عمل کنيد؟ آیا رفتار جرأتمدانه باعث حل مشکلتan می‌شود؟ برای گره‌گشایي از مشکلات خود، مجبوريد چه افکاري را تغيير دهيد؟

وقتی که ابتدا با حادثه استرس زا یا فاجعه‌باری روبرو می‌شوید، ممکن است فکر کنید دیگران از شما قوی‌ترند و به راحتی می‌توانند با چنین حادثه‌ای کنار بیایند. درستون سمت راست، دقیقاً توصیف کنید چه اتفاق ناگواری برای شما رخ داده است. دوست داشتید چه کسانی آنجا باشند، چه صدای‌هایی را بشنوید، به شما چی بگویند و غیره. درستون سمت چپ، داستان را به گونه‌ای دیگر بازنویسی کنید: داستان را به این صورت بنویسید که شما قوی هستید و فرد مقابل ضعیف. شما حرف می‌زنید و او ساكت است. شما فعال، جرأتمند و متحاصل هستید و طرف مقابل از شما می‌ترسد. داستان را به گونه‌ای بنویسید که شما را قدرتمندتر و مسلط‌تر کند. لطفاً افکار و احساسات خود در حین این تمرين را بنویسید.

داستان را بازنویسی کنید: واقعه را از چشم‌انداز جدیدی توصیف کنید.	واقعه استرس زا و فاجعه‌بار را بنویسید.
در حال حاضر چه احساس و افکاری دارید؟	در حین بروز حادثه درباره خودتان و فرد دیگر چه احساس و افکاری داشتید؟

تکنیک‌های شناخت درمانی

معرفی کتاب

کتاب تکنیک‌های شناختدرمانگران مجرّب و هم برای شناختدرمانگران تازه‌کار، ارزشمند و راهگشا است. در این کتاب، بسیاری از مداخلات درمانی به گونه‌ای شفاف و دقیق توضیح داده شده‌اند. علاوه بر این، چگونگی طراحی تکالیف خانگی به همراه فرم‌های خودبازی برای بیماران، به کارگیری این کتاب را آسان‌تر ساخته است. این کتاب برای کسانی نوشته شده است که با اصول و مبانی شناختدرمانی آشنایی دارند. این کتاب در آینده جزو منابع اصلی شناختدرمانی قرار می‌گیرد.

دکتر جیمز پریتزر^۱

یک درمانگر ماهر و کارکشته، بهترین تکنیک‌های شناختدرمانی را به گونه‌ای شفاف و جذب‌گرداوری کرده است. دکتر لی‌هی، منبع ارزشمندی از تکنیک‌های اثربخش، نوآئین و خلاق را در اختیار علاقمندان قرار داده است. توصیف دقیق تکنیک‌ها در این کتاب، باعث می‌شود شناختدرمانگران با تجربه بتوانند مهارت‌های شناختدرمانی خود را غنای بیشتری ببخشند و شناختدرمانگران تازه‌کار نیز بتوانند مهارت‌های شناختدرمانی را یاد بگیرند.

دکتر جسمی رایت^۲

1. James Pretzer

2. Jesse Wright

معرّفی نویسنده

برای کسانی که دستی بر آتش گرم شناخت درمانی دارند، معرفی لی هی در حکم زیره به کرمان بردن است، اما مرواری کوتاه بر آثار او خالی از لطف نیست. دکتر رابرت لی هی^۱، رئیس انجمن بین المللی روان درمانی شناختی، بنیانگذار و مدیر "انستیتو شناخت درمانی نیویورک" است. او سال ها، سردبیر مجله "روان درمانی شناختی" بوده است. در حال حاضر، دانشیار روان شناسی بالینی در گروه روان پژوهشکی دانشگاه کورنل است. دکتر لی هی، کارهای اویلیه خود را بر روی "شناخت اجتماعی"^۲ و "تحوّل خویشتن"^۳ متمرکز کرد. در اوایل سال های ۱۹۹۰ در مجله روان درمانی شناختی، چندین مقاله درباره موضوعاتی از قبیل "طرح نهادها در شناخت درمانی"^۴، شناخت درمانی در وال استریت^۵ چاپ کرد. در سال ۱۹۹۵، مقاله فوق العاده جذاب و جالبی به نام "تحوّل شناختی و شناخت درمانی"^۶ نوشت. این مقاله به چگونگی استفاده از دیدگاه پیازه^۷ در فرآیند شناخت درمانی می پردازد. قسمت هایی از این مقاله، بعدها در کتاب "غلبه بر مقاومت در شناخت درمانی"^۸ به صورت مبسوط آمده است. در سال ۱۹۹۶ اویلین کتاب خود، شناخت درمانی: اصول بنیادی و کاربردها^۹، را در حوزه شناخت درمانی به چاپ رساند. در سال ۱۹۹۶ به فکر مفهوم سازی پدیده مقاومت در شناخت درمانی افتاد. او در "انجمن رفتار درمانی پیشرفت"^{۱۰}، مقاله ای در خصوص "مدل سرمایه گذاری"^{۱۱} درباره مقاومت افسردگی ارائه داد. پس از آن، مقالات متعددی درباره چگونگی مفهوم سازی مقاومت در شناخت درمانی ارائه داد و نتایج این کوشش ها در سال ۲۰۰۱ با انتشار کتاب "غلبه بر مقاومت در شناخت درمانی" به ثمر نشست. این کتاب سروصدای زیادی در حوزه شناخت درمانی به پا کرد.

یکی دیگر از مقاهم جالبی که لی هی در خصوص آن قلم فرسایی کرده است، مفهوم تصمیم گیری^{۱۲} و ارتباط آن با آسیب شناسی روانی است. لی هی در سال ۲۰۰۵ کتاب

-
1. Robert Leahy	2. social cognition	3. development of self
4. scripts in cognitive therapy		
5. cognitiv therapy on wall street		
6. cognitive development and cognitive therapy	7. Piaget	
8. Overcoming Resistance in Cognitive Therapy		
9. Cognitive Therapy: Basic Principle and Applications		
10. Association for Advancement of Behavior Therapy	11. investment model	
12. decision making		

"شناخت درمانی معاصر"^۱ را ویراستاری کرد. خود او در فصل ششم همین کتاب به ارتباط بین تصمیم‌گیری و آسیب‌شناسی روانی پرداخته است. در کتابی که با ویراستاری هیمبرگ^۲، تورک^۳ و منین^۴ درباره اختلال اضطراب فراگیر^۵ به چاپ رسیده است، لی‌هی فصل مربوط به "شناخت درمانی اختلال اضطراب فراگیر" را نوشته است. لی‌هی با کمک گیلبرت^۶ در سال ۲۰۰۷، به ویراستاری کتابی جذاب و خواندنی پرداخت به نام "رابطه درمانی در روان‌درمانی‌های رفتاری - شناختی"^۷. به نظر می‌رسد ذهن خلاق و نواندیش لی‌هی، غنای بیشتری به حوزه شناخت درمانی داده است.

1. Contemporay of Cognitive Therapy

2. Heimberg

3. Turk

4. Menin

5. gereralizel anxiety disorder

6. Gillbert

7. The Therapeutic Relationship in the Cognitive Behavioral Psychotherapies

سخن مترجمان

شناخت درمانی از آغاز شکل‌گیری، شاهد تجلی شخصیت‌های خلاق و نوآندیشی بوده است که با اندیشه‌های نوین خود، جریان رو به رشد این رویکرد درمانی را پیش برده‌اند. در این بین، گاهی اوقات افرادی در عرصهٔ شناخت درمانی جولان داده‌اند که اندیشه‌های آنها مفاهیم انعطاف‌ناپذیر را شکسته و دیگران را وادار به تامل و بازنده‌یشی کرده است. یکی از این افراد، رابت لی^۱ است که در سال ۲۰۰۱ با انتشار کتاب "غایله بر مقاومت در شناخت درمانی"، نگاه‌ها را به سمت و سویی جلب کرد که دیگران کمتر آن را مورد توّجه قرار داده بودند. مقاومت در شناخت درمانی حوزه‌ای جدید و شگفت‌آفرین است که پیامدهای آن را بایستی در آینده مشاهده کرد. لی هی در سال ۲۰۰۳، در یک اقدام ابتکاری دیگر، کتابی به نام "تکنیک‌های شناخت درمانی" نوشت. کتابی که پیش رو دارید، ترجمه همین کتاب است. در این کتاب نواد تکنیک به شیوه‌ای دقیق و نظام مند ارائه شده است. پیشگذار و مقدمه مبسوط نویسنده، این قدر گویا، روان و جذاب نگاشته شده که زحمت چگونگی استفاده از کتاب را ز دوش مترجمان برداشته است.

لازم به ذکر است همان طور که نویسنده اشاره کرده است، تنها کاربرد صرف تکنیک‌های شناخت درمانی نمی‌تواند موجب تغییرات پایدار در رفتار، احساس و عاطفه بیماران شود. لی هی با پیش‌فرض این که خواننده، مبانی نظری تکنیک‌ها را می‌داند، اقدام به نوشتن این کتاب کرده است. پس دانستن نظریه‌هایی که تکنیک‌ها از آنها برخاسته‌اند، لازم و ضروری است. در همین ارتباط، گلدفرید^۲ و پاداور^۳ (۱۹۸۲) به نقل از اینگرام^۴، هیز^۵ و اسکات^۶ (۲۰۰۰، ص ۵۱ و ۵۲) معتقد‌ند که در کار بالینی، سه سطح وجود دارد که "درک عینی تکنیک‌های درمانی"، تنها سطح اوّل است. متخصصان بالینی بایستی "اصول حاکم بر تغییرات درمانی" و "نظریه زیربنایی" را نیز به خوبی درون‌سازی کنند.

ممکن است خواندن کتاب، این نکته را به ذهن متبدار سازد که اجرای شناخت درمانی، کاری ساده و راحت است، اماً متأسفانه این سوءتفاهم درباره شناخت درمانی وجود دارد (گلوهوسکی^۷، ۱۹۹۴)، و کسانی که عملاً درگیر کار با بیماران هستند و دستی بر آتش گرم شناخت درمانی دارند، متوجه پیچیدگی‌ها و طرافت‌های کار می‌شوند.

1. Goldfried

2. Padawer

3. Ingram

4. Hayes

5. Scott

6. Gluhoski

در ترجمه کتاب تا حد امکان سعی شده است متنی روان و قابل درک ارائه شود، ولی با این حال، بدون شک لغزش‌هایی در ترجمه وجود دارد، زیرا دیکته نانوشت، غلط ندارد. انتظار می‌رود اساتید ارجمند، صاحب‌نظران و دانشجویان گرامی، کاستی‌های آن را به ما منعکس کنند. علاوه بر این، در واژه‌گزینی سعی شده تا جای ممکن از واژه‌های متداول استفاده شود. ناگزیر برای برخی از مفاهیم شناختی که اصطلاحات رایجی وجود نداشته، معادلی انتخاب شده است که به هیچ عنوان اصراری در به کارگیری آنها وجود ندارد. صد البتّه، درک مفهوم، مهم‌تر از "معادل‌سازی" و گاهی هم "معادل تراشی" است. به نظر می‌رسد در انتشار این کتاب، عجله زیادی وجود داشته است، زیرا غلط‌های چابی و مفهومی زیادی در متن به چشم می‌خورد. یکی از مشکلات مفهومی کتاب حاضر، ناهمانگی در اسامی تکنیک‌های است که باعث سردرگمی می‌شود. در هر صورت، سعی مترجمان این بود که تا حد ممکن این ناهمانگی را برطرف کنند. در فصول ده و یازده از تکنیک‌هایی نام برده که در فصل‌های قبل به آنها نپرداخته است (مثل تکنیک‌های ذهنیت دلسوزانه، انگارکه، عمل کردن برخلاف احساسات و...). در منابع از کتاب ارزشمند "آیر*" نام برده شده است، اما در متن خبری از آن نیست. در هر صورت این نکات چیزی از ارزشمندی کتاب کم نمی‌کند ولی نشانگر عجله در چاپ و نشر است.

قدرتان زحمات آقای دکتر ارجمند و آقای دکتر مظفر هستیم که با مساعدت‌ها و تشویق‌های خود، زمینه چاپ و انتشار کتاب را فراهم ساختند. امیدواریم متن حاضر مورد توجه علاقه‌مندان قرار بگیرد.

مترجمان

منابع

1. Ingram, R.E., Hayes, A, & Scott, W. (2000). emprically supported treatment: a critical analysis. In C.R. Snyder & R.E. Ingram. (Eds). *Handbook of psychological change: Psychotherapy processes & practice for the 21st centry.* (p.p 40-60). NewYork: John Wiely
2. Gluhoski, V.L. (1994). misconceptions of cognitive therapy. *Psychotherapy, 31*,4,594-600.

*- این کتاب با مشخصات زیر به فارسی ترجمه شده است:
آیر، الف (۱۳۸۴). زبان، منطق و حقیقت. ترجمه: منوچهر بزرگمهر، تهران: شفیعی

دیباچه

آیا تا به حال متوجه شده‌اید که برای اکثر بیماران - اگر نگوییم همه بیماران - از یک سری تکنیک‌های شناختی شبیه به هم استفاده می‌کنند؟ آیا تا به حال احساس کرده‌اید برای درمان بیماران، همیشه از راهبردهای خاصی استفاده می‌کنید و روند درمان به خوبی پیش نمی‌رود؟ آیا تا به حال احساس کرده‌اید که خزانهٔ تکنیکی شما تنوع کمی دارد؟ فکر می‌کنم همه ما این احساس‌ها را تجربه کرده‌ایم. بسیاری از ما از یک سری تکنیک‌های بالینی مشخص و متدالو استفاده می‌کنیم و بیشتر اوقات یا اغلب اوقات، آنها را به کار می‌گیریم. چنین کاری باعث می‌شود احساس کنیم تکنیک‌های متنوعی در اختیار نداریم و در نتیجه، فرآیند درمان به خوبی طی نمی‌شود. با تسلط بر رویکردهای درمانی مختلف، انعطاف‌پذیری بیشتری در استفاده از تکنیک‌ها نشان می‌دهیم و دنیای متفاوتی پیش‌روی بیماران خود ترسیم می‌کنیم.

از بسیاری از شناخت درمانگران سؤال کرده‌ام که "شما معمولاً از کدام تکنیک‌ها استفاده می‌کنید؟" اغلب آنها تکنیک‌های شبیه به هم را نام بردند: "شناسایی افکار"، "بررسی مزایا و معایب فکر" و "بررسی شواهد". این تکنیک‌ها مفید هستند و حرف من اصلاً این نیست که آنها را نادیده بگیرید. اگر به تکنیک‌های متنوعی تسلط نداشته باشید، درمان، نه تنها مؤثر واقع نمی‌شود، بلکه حالت سطحی نیز به خود می‌گیرد. بدتر این‌که شور و اشتیاق شما برای درمان به دلیل یکنواختی استفاده از تکنیک‌های شبیه به هم به تدریج کم می‌شود.

این کتاب هم برای متخصصان بالینی تازه‌کار و هم متخصصان بالینی با تجربه، قابل استفاده است. متخصصان بالینی تازه‌کاری که می‌خواهند مهارت‌ها و تکنیک‌های متنوعی در اختیار داشته باشند، این کتاب را جذاب خواهند یافت. متخصصان بالینی با تجربه نیز می‌توانند با به کارگیری تکنیک‌هایی بدیع و نوین این کتاب، مزه‌های شناخت درمانی را گسترش دهند.

شناخت درمانی به این دلیل جذاب است که همیشه می‌توان تکنیک‌ها، راهبردها و مفهوم‌سازی‌های جدیدی برای آن به وجود آورد. علیرغم این‌که پژوهشگران و متخصصان بالینی، مداخلات درمانی بسیاری را آزمون و پالایش کرده‌اند و به راحتی می‌توان آنها را در درمان بیماران به کار بست، با این حال، این حوزه، هنوز جای کار بسیاری دارد. فصل‌های این کتاب را بر حسب موضوع محوری تکنیک‌ها، طبقه‌بندی کرده‌ام. بسیاری از تکنیک‌های متدالو برای شناسایی و ارزیابی افکار و مفروضه‌ها در دو فصل اول گرد آمده‌اند. از مدل‌های شناختی جدید نگرانی و اندیشناکی و همچنین مدل طرح واره ممحور، تکنیک‌های شناخت درمانی نوینی بوجود آمده است که می‌توان از آنها برای بعضی از مشکلات

بیماران استفاده کرد.

با توجه به پیشینهٔ فلسفی شناختدرمانی، نبایستی زیاد تعجب برانگیز باشد که در کتاب فصل "پردازش اطلاعات و خطاهای منطقی"، فصلی را به "همه جانبه‌نگری" اختصاص داده باشم. "همه جانبه‌نگری" یعنی نگاه کردن به مسائل از دیدگاه تاریخی و فلسفی. من معتقدم پردازش هیجانی و تحریف‌های شناختی، پاشنهٔ آشیل آسیب‌شناسی هستند. با توجه به اهمیت این مسئله، فصلی از کتاب را به تکنیک‌های تجربی و هیجانی اختصاص داده‌ام. هدف این فصل، پر و بال دادن به مولفهٔ عاطفی و افزایش "روایی بوم‌شناختی"^۱ شناختدرمانی است. فصل مربوط به "بررسی و چالش با تحریف‌های شناختی"، می‌تواند ابزار مفیدی در اختیار درمانگرانی قرار دهد که به دنبال دستورالعمل‌های درمانی راحت می‌گردد: اگر بیمار خطای شناختی "پیش‌گویی" دارد، از چه تکنیک‌هایی می‌توانم استفاده کنم؟

دو فصل پایانی کتاب را به گفتگوهای درون جلسهٔ درمان اختصاص داده‌ام تا خواننده بی‌بیرد که در عمل چگونه از تکنیک‌ها استفاده کرده‌ام. من نیاز به تایید (تایید طلبی) و خودانتقادگری را به عنوان موضوع بحث برگزیده‌ام، چون آماج اصلی درمان در افسردگی و اضطراب به شمار می‌روند.

هشت فصل اول کتاب را طبق این الگو سازمان داده‌ام: "توصیف تکنیک"، "مثالی از چگونگی نوعهٔ ارائهٔ تکنیک به بیمار"، "تحوّه کاربرد این تکنیک از طریق گفتگوی بالینی"، "طراحی تکلیف خانگی"، "مشکلات احتمالی بر سر راه اجرای تکنیک و چاره‌اندیشی برای حل و فصل آنها"، "اشاره به سایر تکنیک‌های مغاید" و "فرمهای خودیاری بیمار". و در پایان یک هشدار کوچک. من به درمانی که تنها به تکنیک تکیه دارد، اصلاً اعتقاد ندارم. به نظر من، هر تکنیک می‌تواند سرآغازی باشد برای جستجو در شیوهٔ تفکر و احساس بیمار. هر تکنیک به ما فرصت می‌دهد تا اطلاعات جدیدتری به دست بیاوریم و به مفهوم‌سازی مشکل بیمار، غنای بیشتری ببخشیم. علاوه بر این، هر تکنیک به ما امکان می‌دهد که ارتباطمان را با بیمار بهتر کنیم. شناختدرمانی فقط کاربرد تکنیک نیست، بلکه استفاده از هر تکنیک، نقطهٔ آغاز فرآیند شناختدرمانی است. با استفاده از تکنیک‌های جدید در قالب رابطهٔ مشارکتی با بیماران و با اتخاذ دیدگاهی کاملاً متفاوت، می‌توانیم افکار و مفروضه‌ها را به محک آزمون بگذاریم و مهارت‌های خودیاری مؤثرتری را به بیماران آموخته دهیم. وقتی که بیماران تلاش می‌کنند یک تکنیک را به کار ببرند، نباید انتظار داشته باشیم که تکنیک همان لحظه اثر بگذارد، بلکه زمانی می‌توانیم به تأثیر تکنیک‌ها اعتماد کنیم که بیمار بتواند ۱۰ تکنیک دیگر را که در همان راستا هستند، به کار بگیرد.

1. ecological validity

فهرست مطالب

۷	معرفی کتاب
۸	معرفی نویسنده
۱۰	سخن مترجمان
۱۲	دیباچه
۱۴	فهرست فرم‌ها
۱۷	مقدمه
۲۵	فصل ۱- فراخوانی افکار و مفروضه‌ها
۶۳	فصل ۲- ارزیابی و چالش با افکار
۱۰۰	فصل ۳- ارزیابی مفروضه‌ها و قواعد
۱۴۷	فصل ۴- ارزیابی نگرانی‌ها
۲۱۸	فصل ۵- پردازش اطلاعات و خطاهاي منطقی
۲۵۹	فصل ۶- همه‌جانبه‌نگری
۳۰۰	فصل ۷- درمان طرح‌واره محور
۳۵۴	فصل ۸- تکنیک‌های پردازش هیجانی
۳۸۶	فصل ۹- بررسی و چالش با تحریف‌های شناختی
۴۰۶	فصل ۱۰- اصلاح و تغییر نیاز به تأییدطلبی
۴۲۴	فصل ۱۱- چالش با خودانتقادگری
۴۴۲	فصل ۱۲- جمع‌بندی
۴۴۵	منابع
۴۴۹	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۴۵۹	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی

برای دانلود رایگان فرم‌ها و پرسشنامه‌ها

به وبگاه انتشارات ارجمند

www.arjmandpub.com

مراجعه کنید

فهرست فرم‌ها

فرم ۱-۱. فرم خودیاری: افکار چگونه احساسات را به وجود می‌آورند	۵۲
فرم ۱-۲. فرم خودیاری: تکنیک A-B-C.....	۵۳
فرم ۱-۳. افکار در مقابل واقعیت‌های احتمالی	۵۴
فرم ۱-۴. فرم خودیاری: درجه‌بندی هیجان‌ها و افکار.....	۵۵
فرم ۱-۵. درجه‌بندی اعتقاد به یک فکر.....	۵۶
فرم ۱-۶. فهرست تحریف‌های شناختی	۵۷
فرم ۱-۷. مقوله‌بندی تحریف‌های شناختی	۵۹
فرم ۱-۸. استفاده از تکنیک پیکان رو به پایین (فرض کنیم فکرم درست از آب دریاید، چرا باعث ناراحتی من می‌شود؟).....	۶۰
فرم ۱-۹. استفاده از تکنیک پیکان رو به پایین (فرض کنیم فکرم درست از آب دریاید، چرا باعث ناراحتی من می‌شود؟) - محاسبه احتمال‌های متوالی	۶۱
فرم ۱۰-۱. حدس زدن فکر منفی	۶۲
فرم ۲-۱. تعریف واژه‌ها	۹۱
فرم ۲-۲. تحلیل مزایا و معایب	۹۲
فرم ۲-۳. بررسی شواهد	۹۳
فرم ۲-۴. بررسی کیفیت شواهد	۹۴
فرم ۲-۵. ایفای نقش وکیل مدافعان	۹۵
فرم ۲-۶. ایفای نقش هر دو جنبه فکر	۹۶
فرم ۲-۷. ارزشیابی برچسب‌های منفی	۹۷
فرم ۲-۸. جستجوی نوسان‌ها	۹۸
فرم ۲-۹. تغییر افکار منفی از طریق تغییر رفتار	۹۹
فرم ۳-۱. مقیاس نگرش ناکارآمد	۱۳۰
فرم ۳-۲. ارزشیابی مفروضه‌ها، قواعد و معیارها	۱۳۴
فرم ۳-۳. فرم خودیاری: بازیسنجی مفروضه‌ها، قواعد و معیارها	۱۳۵
فرم ۳-۴. بررسی و چالش با تفکر بایاندیشی	۱۳۶
فرم ۳-۵. شناسایی باورهای شرطی	۱۳۷
فرم ۳-۶. روشن‌سازی ارزش‌ها	۱۳۸
فرم ۳-۷. نظام ارزشی جهانشمول	۱۳۹
فرم ۳-۸. مرز بین پیشرفت‌گرایی و کمال‌گرایی	۱۴۰

فرم ۳-۹. یادگیری از لغزش‌ها.....	۱۴۱
فرم ۳-۱۰. دیاگرام مفهوم‌سازی مشکل.....	۱۴۲
فرم ۳-۱۱. تبدیل کار به تفریح: تغییر افکار انتقادگرانه و نامیدانه به افکار کنجدکاوانه	۱۴۳
فرم ۳-۱۲. تبدیل مفروضه‌ها و قواعد قدیمی به مفروضه‌ها و قواعد جدید	۱۴۴
فرم ۳-۱۳. ارزیابی مفروضه و قاعده‌انطباقی تر و عمل کردن به آن.....	۱۴۵
فرم ۳-۱۴. منشور حقوق جدید من	۱۴۶
فرم ۴-۱. خودبازی‌سینی نگرانی‌ها	۱۹۴
فرم ۴-۲. مزايا و معایيب نگرانی	۱۹۵
فرم ۴-۳. پرسشنامه فراشناختی	۱۹۶
فرم ۴-۴. تبدیل نگرانی‌ها به پیش‌بینی‌ها	۲۰۲
فرم ۴-۵. آزمون پیش‌بینی‌های منفی	۲۰۳
فرم ۴-۶. نقد و بررسی پیش‌بینی‌های منفی گذشته	۲۰۴
فرم ۴-۷. یادآوری چگونگی مقابله مؤثر با حوادث منفی گذشته.....	۲۰۵
فرم ۴-۸. موضع - ضدموضع	۲۰۶
فرم ۴-۹. یادگیری از پیش‌بینی‌های تأیید نشده	۲۰۷
فرم ۴-۱۰. نگرانی‌های کارساز و دردرس ساز	۲۰۸
فرم ۴-۱۱. تجویز نگرانی	۲۰۹
فرم ۴-۱۲. آزمون پذیر ساختن افکار	۲۱۰
فرم ۴-۱۳. شناسایی پیش‌بینی‌های منفی	۲۱۱
فرم ۴-۱۴. غرقه‌سازی در بلا تکلیفی	۲۱۲
فرم ۴-۱۵. ماشین زمان	۲۱۳
فرم ۴-۱۶. چرا دیگران به رفتار منفی من فکر نمی‌کنند؟	۲۱۴
فرم ۴-۱۷. نادیده گرفتن مشکلات	۲۱۵
فرم ۴-۱۸. نگرانی ترسناک خیالی	۲۱۶
فرم ۴-۱۹. تمرین پذیرش	۲۱۷
فرم ۵-۱. استفاده از تمام اطلاعات	۲۴۶
فرم ۵-۲. فرم خودبیاری: جستجوی جامع تر اطلاعات	۲۴۷
فرم ۵-۳. تخمین احتمال وقوع حوادث	۲۴۸
فرم ۵-۴. بررسی خطاهای منطقی	۲۴۹
فرم ۵-۵. همبستگی دال بر علیت	۲۵۰
فرم ۵-۶. چالش با راه حل‌های دردرس آفرین	۲۵۱
فرم ۵-۷. برهان خلف افکار	۲۵۲

فرم ۸-۵. القاء حالت خلقتی و افکار جایگزین.....	۲۵۳
فرم ۸-۶. بررسی اصل تأخیر.....	۲۵۴
فرم ۸-۷. فهرست سفسطه‌های منطقی.....	۲۵۵
فرم ۸-۸. تحلیل سفسطه‌های منطقی.....	۲۵۸
فرم ۸-۹. تمرين نمودار دایره‌ای	۲۸۹
فرم ۸-۱۰. تمرين پیوستارنگری	۲۹۰
فرم ۸-۱۱. تمرين معیارهای دوگانه.....	۲۹۱
فرم ۸-۱۲. نگاه کردن به مشکل از بالکن.....	۲۹۲
فرم ۸-۱۳. راه حل آفرینی سازنده	۲۹۳
فرم ۸-۱۴. مقایسه با نقطه صفر	۲۹۴
فرم ۸-۱۵. از اعتبار انداختن مقایسه‌ها	۲۹۵
فرم ۸-۱۶. دیگران چگونه با مشکلات کنار می‌آیند؟.....	۲۹۶
فرم ۸-۱۷. ایجاد شیوه‌های جدید برای ارزیابی یک ویژگی	۲۹۷
فرم ۸-۱۸. درخواست چیزهایی که برای من مهم هستند.....	۲۹۸
فرم ۸-۱۹. بررسی فرصت‌ها و معانی جدید.....	۲۹۹
فرم ۸-۲۰. پرسشنامه باورهای فردی	۳۲۲
فرم ۸-۲۱. آشنايی با طرح‌واره‌ها	۳۴۳
فرم ۸-۲۲. آشنايی با طرح‌واره‌ها (ادامه)	۳۴۴
فرم ۸-۲۳. اجتناب و جبران طرح‌واره	۳۴۷
فرم ۸-۲۴. انگیزه آفرینی برای تغییر طرح‌واره	۳۴۸
فرم ۸-۲۵. خاطرات اوّلیّه‌ای که باعث شکل‌گیری طرح‌واره‌ها شده‌اند.....	۳۴۹
فرم ۸-۲۶. نوشتن نامه به کسی که طرح‌واره را در ذهن شما شکل داده است	۳۵۰
فرم ۸-۲۷. چالش با طرح‌واره‌های شخصی	۳۵۱
فرم ۸-۲۸. زندگی از چشم‌انداز طرح‌واره‌ای متفاوت	۳۵۲
فرم ۸-۲۹. اثرات طرح‌واره مثبت من	۳۵۳
فرم ۸-۳۰. فرم ثبت هیجان‌ها	۳۷۲
فرم ۸-۳۱. نوشتن داستان	۳۷۳
فرم ۸-۳۲. شناسایی گره‌های کور	۳۷۴
فرم ۸-۳۳. مقیاس طرح‌واره‌های هیجانی لی‌هی	۳۷۵
فرم ۸-۳۴. سؤال‌های مربوط به چهارده بُعد مقیاس طرح‌واره‌های هیجانی لی‌هی	۳۷۹
فرم ۸-۳۵. طرح‌واره‌های هیجانی: ابعاد و مداخله‌ها.....	۳۸۱
فرم ۸-۳۶. بازنویسی داستان	۳۸۵